

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVII

Liepa — July 26, 1972

Nr. 57

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PRANCŪZIJA NEPRIPAŽIŠTA LIETUVOS OKUPACIJOS

Vliko pirm. dr. J. K. Valiūnas, lankydamasis Europoje, turėjo pasikalbėjimą su Lietuvos atstovu Paryžiuje prof. J. Baltrušaičiu, kuris painformavo, kad Prancūzija nepripažįsta Baltijos valstybių okupacijos. Taip pat tvirtina štai koks faktas: sovietų Užsienio reikalų ministerija neseniai buvo pakvietusi didžiųjų valstybių Maskvoje reziduojančius ambasadorius lankyti Baltijos valstybėse. Tai turėtų įvykti š. m. vasarą, liepos ar rugpjūčio mėn. Prof. Baltrušaitis š. m. birželio mėn. buvo pakviestas į Užsienio reik. ministeriją ir ten jam buvo oficialiai pranešta, jog Prancūzijos ambasadoriui Maskvoje nurodyta numatytoje kelionėje į Baltijos kraštus nedalyvauti. Toki sprendimai -- nevykti į Baltijos valstybes -- dar buvo padaryti ir JAV, Kanados, D. Britanijos ir Fed. Vokietijos vyriausybių.

Prancūzija dar kartą patikinusį prof. Baltrušaitį, kad ji savo nusištatymo nepripažinti sovietų okupacijos Baltijos kraštuose nekeisianti. Ir pačioje Prancūzijoje jaučiamas visuomenės palankumas Lietuvos klausimui -- tai liudija, kad lietuviai -- išeiviai veikia laisvinimo bare, kai atsiranda ir konkretūs reikalai (pvz. minėtas kvietimas diplomatams vykti į Baltijos kraštus ir šių atsisakymas) -- aiškiai turi vaisių.

DR. J. K. VALIŪNAS
VALST.
DEPARTAMENTE

Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas, lydimas Lie-

Grandinėlės šokėja atsisveikina su Clevelandu... Rugpjūčio 4 d. išskrenda koncertuoti į Europą.

J. Garlos nuotrauka

tuvos Atstovo Washingtonė J. Kajecko, š. m. liepos 11 d. lankėsi Valstybės Departamente, kur turėjo kelių valandų pasikalbėjimą su Doyle Martin, Baltijos valstybių skyriaus viršininku. Buvo paliesti įvairūs, konkretūs Vlikui rūpį klausimai, kaip artėjanti Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija, lietuviams okupuotoje Lietuvoje didesnių laisvių klausimas, santykiavimo su kraštu galimybių praplėtimas (ypač turint galvoje JAV prezidento R. Nixono buvusią kelionę į Maskvą bei jo iškeltą klausimą keistis idėjomis, žmonėmis), dar svarstyti P ir A. Brazinskių reikalais bei visa eilė kitų klausimų.

Pasikalbėjimas vyko labai nuoširdioje dviasioje ir visais klausimais pastebėtas pozityvus V. Departamento supratimas. D. Martin dar kartą pabrėžė, kad Baltijos valstybių padėtis yra skirtinga su Sovietų Sąjungos respublikų padėtimi palyginus, nes Lietuva turėjo savo nepriklausomą valstybę, kuri buvo jėga inkorporuota. JAV-bės Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažino ir nepripažins.

(Elta)

NAUJA EPOCHA

Visi ženklai kalba už jos pradžią

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

moka juos gadinti dėl Egipto užmačių.

Bet jei sovietai nenori ar negali padėti egiptiečiams kovoje su Izraeliu, kam jie reikalingi egiptiečiams? Anksčiau ar vėliau jie turėjo paprašyti sumažinti jų 'prezenciją' savo žemėje. Juk Izraelis tikrai nepersikels per Suez kanalą į Egiptą pusę!

Egipto garbei reikia pasakyti, kad pasikviesdami sovietų igulas, patarėjus ir instruktorius, jie sugebėjo vis dėlto išsaugoti savo veikimo laisvę ir nedavė progos sovietams susirasti savo 'Quislingą', kuris dabartiniu atveju turėtų nuversti Sadato režimą.

Bet, jei sovietai turi gerus santykius ir net bendrauja su amerikiečiais, jiems faktinai "Quislingas" Egipte ir nereikalingas. Gerų santykių atve-

ju, jiems nereikalinga nei komunistinė Kubai! Amerikiečiai savo keliu gali nesijaudinti dėl socialistinio ar net komunistinio režimo kurioje nors Pietų Amerikos valstybėje.

Vaidžiai kalbant, prasiidėjusioje epochoje Washingtonas, Maskva ir Pekinas turi laikytis susiėmę rankas. Tai leidžia pakelti galvas tiems, kurie nėra jų tiesioginėje kontrolėje. Sadatas tai geriausiai paliudijo. Kitą pavyzdį davė Korėja. Pirmą kartą po jos padalinimo pagal ideologines linijas, abiejų krastopusių valdovai rado bendrą kalbą ir, kas svarbiau, bendrus interesus išlaikyti savo kraštų nepriklausomybę nuo svetimų įtakų. Akivaizdoje tuo ir Vietnamo karas kasdieną darosi mažiau prasmingas. Skirtumas čia tėra toks, kad JAV į šį konfliktą yra įsikišusios savo vardu ir nenori iš jo pa-

II PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO PAREIŠKIMAS

Antrasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas, parengiamuosius darbus pradėjęs atskiruose kraštuose ir kolektyviai vykde Chicagoje, Kento universitete, Romuvos stovykloje bei Toronte, į pasaulio lietuvių kreipiasi šiuo pareiškimu:

Nuoširdžiai dėkoja visiems igalinusiems Kongresą įvykdyti: visų savo institucijų darbuotojams, visiems rėmėjams ir aukotojams.

Kongreso nutarimams vykdyti ir jaunimo veiklai ryškinti bei planuoti Kongresas įsteigė Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungą, kuri:

1) veiks Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ribose, glaudžiai su ja bendraudama ir bendradarbiaudama;

2) atskiruose kraštuose bus savarankiška ir autonomiška pagal vietos sąlygas bei galimybes;

3) jungs lietuvių jaunimo organizacijas ir organizacijoms nepriklausanti jaunimą ir derins bendrą lietuviškąją jų veiklą.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga savo pirmininku išrinko Antaną Saulaitį SJ ir valdybos nariais -- Nelidą Zavickaitę iš Argentinos, Edmundą Andriuskevičių iš Urugvajaus, Emantę Mikuckytę ir Vilių Ambrozevičių iš Brazilijos. Jaunimo Komunikacijos Centras sudaromas Jungtinėse Amerikos Valstybėse ir jam vadovaus Romas Sakadolskis.

II PLJK Prezidiumas

Torontas, 1972 Jaunimo Metų liepos 16 diena

Kai prezidentas Nixonas, apsilankęs Raudonojoje Kinijoje, pareiškė, kad tas jo vizitas yra pradžia naujos gadynės, dauguma komentatorių palaikė tai įprastu politiko pasigyrimu. Iš tikro kuri laiką atrodė, kad niekas iš esmės nepasikeitė. Tik vėliau po jo vizito Maskvoje pradėjo aiškėti, kad yra pasiekta nauja jėgų lygsvara, balansas, kad ryškėjus Washingtono, Pekino, Maskvos trikampis iš tikro pradėjo naują epochą, nors jos kontūrai nėra ir negali būti visai aiškūs.

Paskutinė staigmena iš Egipto, kurio prezidentas Sadat paprašė išsiųsti sovietų 'patarėjus', tai aiškiai parodė. Nors visi to mosto užkulisiai šias eilutes rašant dar nebuvo paaiškėję, tačiau logiškai galvojant jis neturėjo būti netikėtumas. Mat, egiptiečiai paprašė Maskvos tautos Izraelio nugalėjimui. Sovietai ją davė ginklais, ekonomine pagalba, 'patarėjais' ir 'instruktoriais' tarp kurių buvo, atrodo, didokas skirtumas. Instruktoriai mokė egiptiečius apsieiti su sovietų ginklais, 'patarėjai' kurių buvę apie 5.000 turėjo kitokią tikslą. Tačiau sovietai nedavė tiek ofensyvių ginklų, kad igalintų pradėti puolimą. O jei taip, kam jie reikalingi? Jei reikia susitarti dėl Suez kanalo atidarymo, egiptiečiai tai gali padaryti su Izraeliu be sovietų tautos. Tuo atveju daugiau galėtų padėti JAV spaudimas į Tel Avivo vyriausybę.

Prezidentas Sadat: -- Aš nutariau skristi vienas...

ŠIŲ DIENŲ KLAIPĖDA

Visi Rytprūsių miestai ir miesteliai pavadinti rusiškais vardais. Karaliaučius -- Kaliningrad, Tilžė -- Sovetsk, Gumbinė -- Gusev... Net Doneičio gimtieji Tolminkiai išvirto į kirilicos žodį: Čistyje Prudy! Per šitą rusinimo siautėjimą mažai betruko, kad Klaipėda, Nida ir Preila pavirstų rusiškų generolų ir pulkininkų vardais. Vardais tų, kurie atnešė vergijos vėliavas į Rytprūsius.

Tačiau Klaipėda paliko Klaipėdą, bet daug jos aikščių, gatvių ir net pastatų, turi rusišką išskabas ir rusų pavadinimus. Rusinimo akcentą pabrėžia tarptautinis didelio uostamiesčio pobūdis. Visi laivai, kurie prirašyti Klaipėdos uostui pavadinti rusiškais vardais. Tų laivų komandoms įsteigti rusiškieji klubai, kur lietuviai jūreiviai yra tik-tai svečias.

Rusai grūda į miestą savo "specialistus". Uostamiesčio gyventojų skaičius smarkiai didėja. Gyvenamųjų rajonų plėtra slenka trimis kryptimis: į šiaurę, į pietus ir į rytus. Senas miestas "apaugą" plačiais priemiesčiais. Nauji šešiaukščiai pastatai, pastatyti greitomis, be dėmesio rajono terenai ir pobūdžiui priima vis naujus ir naujus iš Rusijos atvažiuojančius "specialistų" būrius.

Niekas nesirūpina miesto apželdinimu. Nauji ir barbariško nusiteikimo gyventojai vandiliai naikina senus ir naujus žalumynus.

Ypač apgailėtina atrodo kultūrinis lietuvių gyvenimas. Dramos teatras skursta senose, aptriususiose patalpose. Pastatymų skaičiui didėjant, (kasmet pastatomi šeši ar septyni spektakliai) reikalingos patalpos dekoracijoms daryti, sandėliavimui. Kaip kurjoja amerikiečiui, tenka pažymėti, kad iki šiol teatras turi tikti keturiems automobiliams pastatyti sklypelį! Šis mažytis faktas pristato gyvenimišką buitį labai jau vaizdžiai.

Nėra lėšų teatrui plėsti ar rekonstruoti. Literatūra ir Menas (Nr. 13) atvirai skelbia, kad su teatro plėtra "teks palaukti (Nukelta į 2 psl.)

sitraukti pralaimėjusios, kas tam tikraprasme yra priimtina ir kiniečiams ir sovietams. Pirmieji yra suinteresuoti JAV kariniu pagumumu, nes tai vienintelė reali jėga, kuri atbaido sovietus. Antrieji pamatė, kad su amerikiečių tal ka jiems gali būti lengviau išlaikyti status quo negu be jos. Žinia, gyvenimas nestovi vietoje. Nauja situacija reikalauja didelio budrumo ir iniciatyvos.

Šių dienų Klaipėda...

(Atkelta iš 1 psl.)

dar kelerius metelius, kol bus patstatytas tiltas per Danę".

Dėl nepatogaus teatro lankymo visad trūksta žiūrovų...

Dar didesnes problemas turi lietuviškosios miesto skaityklos ir bibliotekos. Neseniai iš Amerikos sugrįžęs Lietuvon bibliotekininkas Vladimirovas, kelerius metus dirbęs UN bibliotekoje, turėjo Vilniuje pasikaiti, kuriose pasišaipė iš amerikinių bibliotekų ir skaityklų. Tačiau, štai Klaipėdos viešosios bibliotekos skaitykla teturi... šešiasdešimt vietų. O jos paslaugomis, vidutiniai, turi naudotis pusantro tūkstančio vien tik už akių, tai yra, ne mokyklose studijuojančio jaunimo. Knygų fondai tolydžio didėja, bet dėl patalpų stokos, knygų kraunamos į sandėlius. "Ankštos ir kitų miesto masinių bibliotekų knygų fondų saugyklos", prasitaria aukščiau minėtas laikraštis. Kai kuriuose miesto rajonuose ir iš viso bibliotekų bei viešųjų skaityklų nėra. Vienas iš tokių nelaimingų rajonų, Klaipėdos Baltijos rajonas.

Gatvių reklamos žemiau kritikos. Afšųlentos sukaišiotos netvarkinagai, nepatogios vietose. Skelbimuose knibždėte knibžda kalbos ir gramatikos klaidų.

"O kalbėti apie buities tarnybos reklamą", dėsto laikraštis, "tiesiog trūksta žodžių. Ir blogiau sia, kad buitinio aptarnavimo susivienijimo 'Pajūris' vadovai net nesistengia jos gerinti..."

Nusipelnęs artistas ir Klaipėdos miesto tarybos deputatas R. Grincevičius drąsiai iškėlė laikraštyje Klaipėdos skurdinimo vaizdą. Nors ir būdamas miesto tarybos deputatas, R. Grincevičius yra bejėgis padaryti ką nors konstruktyvaus bendrame miesto tvarkymo chaose. Jis ryžosi iškelti skaudžias problemas Vilniaus spaudoje. Šis poelgis ryškiai parodo, kad "liaudies deputatai" skiriami dekoratyviai iškamšų tarnybai. Stambesni patvarkymai nėra jų kompetencijoje.

Dėl Klaipėdos "zonavimo" miestas sunkiai prieinamas turistams.

(Z-s)

LIVE AND WORK ON THE SHORES OF LAKE MICHIGAN

Opportunities for experienced
1ST CLASS
MOLD MAKERS
Must have experience to build aluminum zinc and plastic precision die cast molds and have job shop experience. Steady work with growing company. Paid holidays, insurance, vacation & Christmas bonus.
Apply or call
LINCOLN ENGINEERING CO.
16750 Lincoln Rd. (U.S. 31)
Grand Haven, Mich.
616-842-6399

(51-57)

WANTED GRADUATE AND REGISTERED NURSES

For all shifts. Full or part time. Small 42 bed Community Hospital located in Stanwood, Mich. 50 miles North of Grand Rapids, Mich. 2 weeks vacation after 1st year. Sick pay & hospitalization available. Every other week end off.
Apply to — MECOSTA MEMORIAL HOSPITAL, Stanwood, Mich. (63-57)

WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED
STEEL RULE DIE MAKERS
Must have experience on rotary steel rule dies.
Salary \$9,000.00 to \$12,000.00 per year. Steady work for qualified men. Fringe benefits.
Write or call
JAMISON STEEL RULE DIE CO.
Box 447
Murfreesboro, Tenn. 37130
615-893-5234

(53-59)

Įvykiai ir nuomonės

HUMANIZMAS ATBULINIAME BĖGYJE

Vyr. teismas 5 balsais prieš 4 nutarė, kad mirties bausmė neturinti būti įvykdyta trims negrams kurių du buvo nuteisti už moterų išprievartavimą ir vienas už žmogžudystę. Ta proga Vyr. teismo nariai pasisakė savo nuomonė dėl mirties bausmės iš viso. Du teisėjai, Brennan ir Marshall, pareiškė, kad mirties bausmė prieštaraujanti konstitucijai bet kuriuo atveju, nes jos spakeitimas draudžia "cruel and unusual punishment". Teisėjas Douglas dar pareiškė, kad mirties bausmė esanti "pasirinktinai pritaikoma neturtingiems ir niekinamiems" (t.y. negrams). Vadinasi, vėl takova su baltųjų rasizmu (juodasis rasizmas tvarkoj, tai "civilinės teisės"). Netiesa, kad tik negrai nuteisiami mirtimi. Chicagos sadistas, kuris žiauriai nužudė net aštuonias mergaites slauges, buvo baltas. Ir jam jau anksčiau Vyr. teismas neleido įvykdyti mirties bausmės. Pagarsėjusios Mason žudikų gaujos Kalifornijoje visi nariai buvo balti. Ir jiedabar išvengs mirties bausmės, žiauriai nužudę septynis asmenis. Antra vertus, kasgi kaltas, jei visos statistikos rodo, kad daugumą žiaurių ir neįprastų nusikaltimų padaro kaip tik tie spalvotieji. Washingtone tik per vienus metus buvo net keturi atsitikimai, kai negrai išprievartavo ir nužudė baltas moteris. Tik vienas buvo nuteistas mirties bausme. Kiti du irgi sugauti, bet dar nuteisinti. Vienas jų nužudė net tris baltas mergaites, išbraudamas į jų butus. Dvi buvo australietės turistės. Ką dabar visa Australija galvoja apie JAV-bes? Aišku, kad dabar visi tokie mirties bausmės išvengs.

Liberalus žurnalistas Milton Viorst net įrodinėja, kad kalėjimas irgi esąs "cruel and unusual punishment", taigi, prieštaraujantis konstitucijai. Todėl reikią panaikinti ir kalėjimus. Reikią grįžti prie senos sistemos: įkloti kriminalistams į užpakalį ir juos paleisti. Už mažus prasikaltimus paaugliams gal tai ir būtų pats geriausias metodas, kadaise praktikuotas tėvų. Tačiau žmogžudžių, prievartautojų, plėšikų, žmonių pagrobėjų dėl vadoūpinigų ir lėktuvų piratų tas nepabaidys. Tikrai greitos ir griežtos bausmės gali kriminalinių palinkimų asmenis prilaikyti nuo nusikaltimo. Panaikinus griežtas bausmes, dabar tokių prasikaltėlių ir jų aukų bus dar daugiau.

Kriminaliniai palinkimai daugeliu atvejų yra įgimti, taip kaip muzikiniai ir kitokie gabumai. Tokiu atveju aplinka ar ne turtas nieko nereiškia. Auklėjimas ir religija čia irgi nieko arba mažai tepada. Ir pinigais nuo kriminalistų neatsipirksi. Tačiau ir jie saugo savo sprandą. Pataloginius kriminalistus galima esą net atpažinti iš tam tikros galvos ir ausų formos ir pan. Aišku, visuomenę reikia apsaugoti nuo kriminalinių polinkių žmonių. Lai-

kyti juos daugelį metų kalėjime yra visuomenei didelė finansinė našta. Pagaliau ir iki gyvos galvos nuteistas kriminalistas po kokių 20 metų galės būti paleistas. Tuo tarpu "executed criminal does not kill any more." Sakoma, kad kalėjimas paprastai nepataiso kriminalistų. Tas gali būti daugeliu atvejų teisinga. Patalogiškų arba apsigimusių kriminalistų tikrai nepataisys. Galima net kelti klausimas, ar ką laikyti 20 ir daugiau metų kalėjime nebus labiau "cruel and unusual punishment", negu mirties bausmė.

Seniau daugelyje šio krašto vietų galiojo įstatymas apie "outlaws": įstatymas negina asmens, kuris pats nesilaiko jokių įstatymų ir pasižymi žiauriai prasikaltimais, sudaro visuomenei pavojų. Visi tokį gali sulikviduoti pagal savisaugos dėsnį. Atrodo, kad seniau mokėta logiškai galvoti. Dabar viskas atbulai: kriminalistas naudoja visomis privilegijomis, įskaitant visuomenės lėšomis apmokamą advokatą, o nukentėjęs net užuojautos nesulaukia, tai jau jo "bad luck".

VYRIAUSIAS TEISMAS GLOBOJA KRIMINALISTUS. - KITI NESVARBŪS

Panaikinus mirties bausmę, kalėjimų administracijai bus labai sunku palaikyti šiokią tokią kalinių drausmę. Jau ir dabar sakoma, kad kalėjimus tvarko patys kaliniai, jie išsidera visokias privilegijas ir kalėjimus nori paversti į "country clubs", į kuriuos kaliniai galės kada nori ateiti ir kada nori išeiti. Daug kur jie jau išleidžiami šventėms ar savaitgaliams į laisvę, pvz., sostinėje Washingtone. Tuo pasinaudami, jie padaro naujus prasikaltimus arba pabėga. Kalinių maištai sugaisrai ir įrengimų sunaikinimu mokesčių mokėtojams kaštuoja kasmet milijonus. Bus dar blogiau. Kalėjimų administracijai liks tik viena savisaugos priemonė: maištaujančius vietoje nušauti, o tada susilaukti audros iš liberalinės spaudos, legislatorių ir Civil Liberties Union advokatų. Arba pasiduoti kriminalistų malonei. Atsiminkime, kad net liberalus New Yorko gubernatorius paliepė šaudyti į sukilusius kalinius, nes kitos išeities nebuvo.

Kaip apie kiekvieną kitą civilizacijos reiškinį, taip ir apie mirties bausmę yra visokių teorijų. Gir di, mirties bausmė yra tik visuomenės kerštas, ji nebaugina kriminalisto. Tai niekų tauškimas. Tik skubi ir griežta bausmė gali kriminalinių polinkių asmenį prilaikyti nuo nusikaltimo. Gal vieno kito patologiško kriminalisto (desperados) niekas neatgrasys, tačiau didelė dauguma kaip tik pabijos. Tai tas pats, kaip su tikinčiais,

kurie vengia nuodėmės, kad po mirties nereikėtų degti pragare. Ne keršto, bet teisingumo jausmas reikalauja bausmės už prasikaltimą, kuris "šaukia į dangų atmonijimo". Be to, visuomenę reikia apsaugoti nuo "cruel and unusual punishment" iš kriminalistų pusės.

Netiesa, kad Vyr. teismas visiškai panaikino mirties bausmę, kaip džiūgauja liberalinė spauda. Tik trys patys liberaliausi teisėjai, Douglas, Brennan ir Marshall, pasisakė už visišką panaikinimą. Duteisėjai, Stewart ir White, pareiškė, kad tam tikrais atvejais mirties bausmė gali būti konstitucijai neprieštaraujanti. Tokius atvejus gali nustatyti Kongresas visam kraštui arba valstybių legislatorių savo ribose. Pvz., Ohio turi įstatymą apie privalomą mirties bausmę už nužudymą prezidento ar gubernatoriaus. Massachusetts įstatymas nustato mirties bausmę už nužudymą vykdančią išprievartavimą. Tie įstatymai tebegalioja. Visi keturi Vyr. teismo teisėjai, paskirti prez. Nixono pabrėžė, kad tuo savo nutarimu penkių teisėjų dauguma peržengė savo teisi-

naikinusios dar prieš šį Vyr. teismo suskilusį sprendimą. Tktai praktiškai tokia bausmė negalės būti pritaikinta žmogžudžiams, prievartautojams ir ginkluotiems plėšikams. Naujas Vyr. teismo sprendimas galės tas kriminalistams suteiktas lengvatas ir vėl nuimti. Kad taip atsitiks, rodo kitų kraštų patyrimas. Pvz., Didž. Britanijoje mirties bausmė už didžiumą prasi kaltimų buvo panaikinta 1969 m. (buvo palikta tik už tokius prasižengimus karo metu, kaip išdavimas, šnipinėjimas ir sabotazas karo laivams). Praėjo vos keli metai ir britų visuomenėje jau didėja reikalavimas, kad mirties bausmė vėl būtų taikoma už tam tikrus prasikaltimus, kaip policininkų nužudymas. Vyriausybė paskyrė "Criminal Law Revision Committee", kuris po kelių metų tyrinėjimo padarė visą eilę pasiūlymų, kad reikia sustiprinti policijos ir teismų galią kovoje su kriminalistais. Jie dabar turi per daug privilegijų, kai kaltės įrodymai turi būti nepaprastai tvirti. Tarp kitų to komiteto siūlymų yra ir tokie: policija neturėtų išpėti įtariamąjį, kad jis turi teisę tylėti ir nieko nesaikyti, kai yra klausinėjamas; pagaliau, kad kaltinamasis neturi likti nubaustas dėl techniškių priežasčių, nors jo kaltės įrodymai yra aiškūs. Abiem šiom lengvatom kriminalistai plačiai naudojasi ir JAV-se. Britai pažangesni ir turi daugiau "common sense". Pagaliau yra vadinamieji nepilnamečiai arba nesubrendusieji, kurie pridaro daugybę prasikaltimų ir išvengia bausmių. Jie žino, kad jų negalės smarkiai nubausti, todėl drąsūs. Jei berniokas gali išprievartauti moterį, tai jis nebe vaikas, bet suaugęs. Mediciniškai pagal vaistų dozes suaugusių laikomas nuo 14 metų. Taip turėtų būti ir teismo.

Nuo 1967 m. JAV-se jokiam kriminalistui nebuvo įvykdyta mirties bausmė. Teismai per 5 metus mirties bausmę paskyrė vos 600 asmenų. Tad ta bausmė buvo skiriama tik labai retais atvejais. Tuo tarpu tik per vienus 1969 metus visose JAV-se per įvairius nusikalstamus veiksmus buvo nužudyta 14,900 žmonių. Išprievartavimai ir ginkluoti apiplėšimai vyksta kas keliolika minučių, jų jau ir skaičių pametė. Dabar ir tie 600 užkietėjusių kriminalistų su ilgomis prasikaltimų istorijomis išvengs užsitarautos bausmės. Tiekto, tegul jie džiaugiasi kalėjimo gyvenimu. Tačiau blogiausia, kad dėl tokių Vyr. teismo nutarimų nepaprastai padidėjo prasikaltimų skaičius. Nužudymai, išprievartavimai, lėktuvų pagrobimai pavirto epidemija. Šimtai tūkstančių nelaimingų žmonių nukentės nuo kriminalistų, kol Vyr. teismo nesąmonės bus atitaisytos. Tai yra numanizmas atbuliniame bėgyje.

Omega

DIRVA THE LITHUANIAN NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO • PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS, INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS • PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR TAI SOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASAŲANT • PAVARDE PASIRASYTI STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

RAUDONŲJŲ ŽYGIS PRIEŠ LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJĄ

Išėivijų kultūrinėje istorijoje visame pasaulyje yra vieno vienintelis reiškinys, kadišėiviai sugebėję už savo tėvynės sienų išleisti daugiatomę enciklopediją -- tai lietuvių išėivija.

Lietuviai sugebėjo nuveikti tą žygdarbį, sukaupe viena linkme kapitalą ir intelektualines pajėgas. Daugiatomė lietuvių enciklopedija, išleista išėivijos pastangomis, stebina kitataučius. Dabar seka žygdarbio tase: enciklopedinis varijantas anglų kalba. Tai darbai, kurie išliks ilgai. Aišku, kad mums dar nuspėjamoje ateityje, tie darbai grįš į laisvę atgavusią Lietuvą ir taps prototipu naujoms enciklopedijoms. Anglų kalba lietuvių enciklopedija taps giliu ir sklidinu informaciniu šuliniu, iš kurio kitataučiai sems žinių iš betarpiškų, tiesiogių lietuviškų šaltinių. Nereikės lenkų, vokiečių, prancūzų kalba šaltinių, jeigu anglų kalba enciklopedija patiekia gausybę autentiskų davinų!

Savaime suprantama, kad sovietiniai organai ir jų kvilinginės lietuviškos filialės neramiai ir su neapykanta stebi išėivijos iniciatyvą. Nenuostabu, kad jie nori degraduoti, suniekinti, aploiti išėivijos kūrybingumą. Ok. Lietuvoje gautą Liet. Enciklopedijos komplektą "akademikas" Korsakas laiko užrakintu po devyniomis spinomis. Jokioje aukštoje ok. Lietuvos mokykloje išėivijoje išleistos Liet. Enciklopedijos nėra. To plačios reikšmės kultūrinio fakto kaip nebūta. Daugybė mokslinės informacijos faktų Vilniaus studijozai gauna rusų kalba. Gi užsieninė lietuvių kalba, užrakinta, suslėpta -- tabu! Tuo tarpu lietuvių užsienį patekę studijuojantieji lietuvių pirmu savo mostu tiesia rankas į Lietuviškąją Enciklopediją. Sunku, tad, sulaikyti upės bėgimą!

Nenuostabu, kad ok. Lietuvos moksliniuose leidiniuose nėra nė trumpiausios užuominos apie išėivijų išleistą enciklopediją, nei bent santūraus jos įvertinimo. Tačiau tokios mizerijos, kaip renegato gen. Karvelio vedamas leidinukas "Gimtas Kraštas" (pabrėžtinai ir simboliškai murziniškas iš visų sovietinių leidinių) pikta amčioje Enciklopedijos adresu. Tai piktas bolševikinis uodas puola dramblių. Šito uodo zirzimą pakartoja

bolševikinė "Laisvė". Štai ir sulipdė okupacinės administracijos klapčiukai "raudoną" žygį prieš Lietuviškąją Enciklopediją!

"Žygis" vertas mizerijų pasigallėjimo. Stengiasi operuoti iš bendro konteksto išgrobtais sakiniais. Operuoja kraipiniais, keiksnojimais ir bolševikiniais grasi- nimais.

Generolo Karvelio "aparačikai" neįtikinamai žiopliausių "Laisvės" skaitytojų senukų. Šiems "Laisvė" patirština "Gimtojo Krašto" amčiojimą ir, amčiodama unisonu, "populiarina" Gimtojo Krašto "moksliškumą".

Suns balsas, tačiau į dangų neina.

Prisimintas bolševikinės iniciatyvos kurjoras. Kada Lietuviškoji Enciklopedija jau buvo įpusėjusi, Korsakas su Niunka išspaudė enciklopedinį tritomi. Šis nesu- sipratimas buvo pavadin- dintas "mažosios lietuvių enciklopedijos" vardu. Šiame tritomyje Sniečkui, Bimbai ir visokiems ten pruseikoms, andruliams ir andrulinėms paskirta, eilutėmis proporcingai, daugiau vietos, kaip kad Vincui Kudirkai ar Simonui Daukantui. Lietuvos karaliai ir kunigaikščiai buvo išguiti, kad užleistų vietos mizaroms ir mizarinėms. Iš to pat tritomio paaikškėjo kad "buržuazinė" valdžia sušaudė keturius "komunarus". Taip pat paaikškėjo, kad per partines "čistkas" Čekos ir GPU požemiui se sunaikinta per tris šimtus gerų bolševikų, pradedant Angariečiu, Putna, Uborevičiumi...

Ne generolas Karvelis, bet istorija tars savo paskutinį ir lemtingą žodį.

Skaitykit ir platinkit DIRVĄ

Kviečiame praleisti savo atostogas Pietinės New Jersey Atlanto pakraščio gražiame kurorte

OCEAN CITY

mūsų vasarnamyje. Kambariai su tekančiais vandenimis kainuoja tarp 45 dol. ir 60 dol. savaitei dviems asmenims. Šeimyniška nuotaika, švarus ir rūpestingas patarnavimas. Atidari nuo gegužės pabaigos iki rugsėjo pabaigos.

Galite apsidrausti nuo lietingo oro

Eugenija ir Jonas Jasinskai
Hotel Croft Hall, 601 Atlantic Ave.,
Ocean City, N. J. 08226

Telefonai: 399-9871, privatus 399-1221
Area Code 609

Laisvojo pasaulio lietuvių IV tautinių šokių šventėje liepos 2 d., JAV prezidento žmona ponė Patricia Nixon iš garbės svečių ložės žyposdamasi stebi šventės programą. Kairėje JAV Gamtos Aplinkos Ap- saugos departamento Vidurio Vakarų regiono viceadministratorių inž. Valdas V. Adamkus, presiden- tienę lydėjęs šventės metu.

Į Tautinių Šokių Šventę sugrįžtant... (4)

IR NUSKUBĖJO TARYTUM MALONUS SAPNAS

Sveikinimo ir šventės atidaromosios kalbos baigėsi. Ponia Nixon ir garbės svečiai jau buvo užėmę savo vietas specialiose ložėse. Tūkstantinės minios prtilo. Mažieji šokėjai su nerimu šoninėse patalpose laukė savo eilės. Vyresnieji šokėjai, grakštūs, marga- spalviuose tautiniuose drabužiuose ir šviesų sankryžose atrodė ža- vūs.

-- Pasiruoškite... už- imkite savo vietas... pra- dedame... švelniu, tokiu mielu balsu pergarsia- kalbius išokėjus prabilo šios šventės širdis -- me- no vadovė, kanadietė, Ge- novaitė Breichmanienė. Ji atrodė kupina pasitike- jimo, kiek išvargusi, bet veide spindėjo giedra. Ji plačiomis akimis žvelgė į du tūkstančius jaunųjų šokėjų, ji žvilgsniu susi- tiko su kiekvienu grupės vadove-vadovu ir, rodos, tokia atvira, dėkingumo kupina širdimi tarė jiems ačiū ir padrasinan- čiai kvietė pradėti Gyva- tarą.

Per žiūronus metu žvilgsnį prezidentienės ložę. Ji maloniai šypso- si, tuo tarpu ją lydėjęs inž. Valdas Adamkus kaž- ką jai pasakoja...

Sugaudžia orkestrai. Tai puikus derinys. Pu- čiamieji ir Montrealio jaunimo ansamblis "Gin- taras". Nemažą proble- mą turėjo šventės diri-

JURGIS JANUŠAITIS

gentas Alvydas Vasaitis. Sunkus uždavinys, tačiau įveiktas sėkmingai, šo- kių palyda drauge su jung- tiniu, gerai paruoštu cho- ru, darė tikrai malonų iš- pūdį, buvo miela ne tik žavėtis gražiausiais tau- tiniais šokiais, bet ir mu- zika. Pučiamųjų orkest- rui diriguoja A. Vasai- tis, Jaunimo ansamblis "Gintaras" orkestrui -- jo vadovas Zigmąs Lapi- nas. Tai naujovė, geras bandymas, ateičiai kra- tis. Išidėmetina kitas šventės ruošiant.

Ir akimirkomis keičia- si vaizdai, keičiasi figū- ros ir šokėjai. Ir kai iš- aukščiau žvelgi į šokan- čius -- negali atsigrožė- ti raštų įvairumu, o pats vaizdas toks didingas, žavus, kad, rodos, galė- tum ilgas valandas žiūrė- ti ir žiūrėti.

Ach, gal neįvardinsiu šoktų šokių. Juk jie sura- šyti puikiam, gražiai iš- leistame šventės leidiny- je, kurį sumaniai ir šįsy- kį suredagavo Vytautas Radžius. Tai istorinis do- kumentas, liudijąs 1972 metų lietuvių bendrą tau- tinį ir didingą gyvastin- gumą.

Tik tiek galima pasa- kyti, kad šokių kaita, iš- ėjimai, įėjimai buvo taip sumaniai išplanuoti, kad, rodos, būtų vientisas spektaklis.

Daugeliu atvejų publi- ka įsijungia į muzikos rit- mą, ploja ir ploja... O šo- kėjų įvairios sudaromos situacijos, vaizdai aki- mirmomis keičiasi. Kai pirmoje dalyje didžiaja- me amfiteatre pradėjo suktis žavūs malūnas, gerokai įpusėjo, tada Ponia Nixon su palyda ty- liai apledo savo ložę. Programos metu ji po kiekvieno šokio nuosir- džiai plojo drauge su ki- tais svečiais. O kai vė- liau teko patirti iš Valdo Adamkaus, ji buvusi la- bai sužavėta tokiu išskir- tinai šiltu ir didingu pri- ėmimu bei gražia švente ir tautiniais šokiais. Pastebėtina, kad Ogil-

vie, gubernatoriaus duk- tė, Elizabeth šioje šven- tėje drauge su lietuviiais taip pat šoko tautinius šo- kius. Ji dėvėjo gražius tautinius drabužius.

Gražus momentas, ne- užmirštama akimirka -- mažųjų išgydavimas į amfiteatrą. Jie pirminia- me parade, dėl vietos sto- kos, negalėjo dalyvauti. Todėl šie geltonsnapiu- kai, gražūs ir malonūs dabar žygiavo ryžtingai ir drąsiai. O ir šoko gra- žiai. Jiems specialūs ir šokiai, lengvesni. Jie sa- vo dalį baigė smagiu Suk- tiniu. Tai būsimieji, bū- simosioms šventėms pa- tys tinkamiausi šokėjai. Jų nepalaužė nei nuovar- gis, nei ilgas stovėjimas ir savo programos dalį at- liko gerai.

Protarpiais gėrėjo- mės jungtinio choro ir orkestrų atliekamais kū- riniais. Trečioje dalyje vėl vietos užima vyres- nieji -- jaunimas. Ir vėl gėrimės gražia tautinių šokių pype. Ir nei nepa- jutome, kai keli šimtai šokėjų sutrenkia Jaunys- tės šoki. Į Amfiteatrą lyg audringomis bangomis subanguoja du tūkstan- čiai šokėjų bendram at- sisveikinimui. Dabar ma- žyčiai ir jaunimas išau- džia puikių raštų audi- nį ir pasiruošia... baig- ti šventę.

JAV LB Centro Valdy- bos pirmininkas inž. Vy- tautas Volertas sako pa- dėkos kalbą. Kalba ang- liškai ir lietuviškai. Su- didele pagarba ir dėkin- gumu dėkoja vyr. meno vadovei Genovaitei

Breichmanienei, grupių vadovėms -- vadovams ir mielam jaunimui, išskir- tinai nuopelnus išryškina šventės komiteto pirmi- ninko dr. Leono Kriaucė- liūno ir jo šelmos atsid- vimą ir auką šiai šventei ir jam reiškia išskirtiną padėką. Dėkoja komitetui ir visiems prie šventės rengimo prisidėjusiems. Kalba gera, nukėlusį tūk- stančius klausytojų į gim- tąją žemę, išsakiusi ir mūsų pareigas išėivijoje ir išryškinusi lietuvių, o

taip pat ir jaunimo prisi- rišimą ir meilę savo tė- vynei Lietuvai, kuriai laisvės siekia visa lietu- vių tauta ir kurios troš- kimus liudija Kalanta, Kudirka ir kit.

Dr. L. Kriauceliūnui įteikiamas LB CV vardu padėkos atžymėjimas, o meno vadovei Genovaitei Breichmanienei rožių puokštė.

Dr. Leonas Kriauceliū- nas, dėkodamas LB Cent- ro Valdybai už nuoširdų kooperavimą šventę ruo- šiant, perduoda, jam kongr. Ed. Derwinski įteiktą JAV vėliavą, CV pirmininkui Vytautui Vo- lertui, kaip šios šventės globėjui.

Groja orkestras mar- šą. Iš amfiteatro išneša- mos vėliavos.

Suk, suk ratelį... aidi melodija. Sukūriais su- banguoja mažieji ir jau- nimas... Sukasi ratelis, sukasi žavus, sukasi spal- vingai ir rateliais, suk- damasis jaunimėlis vil- nelėmis apleidžia amfi- teatro salę... Audra ploji- mų... nesibaigianti, dre- binanti amfiteatrą... Šventė baigėsi lyg malon- us, gražus, bet toks trumpas sapnas.

Tiesa, šventės eigoje sutikome dvi jaunas, gra- žias pranešėjas. Viešnia iš Hamiltono, Kanados, Lina Verbičkaitė turėjo nelengvą uždavinį, pra- nešinėdama jaunimo šo- kius. Balsas kiek prislo- pintas, kalbėjo pratešda- ma žodžius, sunkiai pra- siverždama pro ūžiančią minią nepertobiliausiais garsiakalbiais.

Jolita Kriauceliūnaitė pranešinėjo vaikučių šo- kiams. Ji buvo daug verž- lesnė, valdė žodį ir jis pasiekė klausytojus daug sklandžiau.

Abi pranešėjos, vis dėl to, savo uždavinį stengė- si atlikti iš visos širdies.

Ir po geros akimirkos ištustėjo amfiteatras. Kiekvienas iš čia išėida- mas išsinešė tyro džiaugsmo krislelį ir ne- užmirštamus išpūdžius.

O kai per salę lėtai žy- giavo meno vadovė Ge- novaitė Breichmanienė, ap- supta savo bendradarbių ir šokėjų, ne vienas šir- dyje juto jai didelę pagar- bą ir dėkingumą. Ji, jos pagalbininkai ir grupių vadovai, sutartinu darbu padovanojo Laisvojo pa- saulio lietuvių IV tau- tinių šokių šventę, apie kurią ilgus metus kalbės mūsų žavūs jaunimas ir tūkstančiai suaugusių- jų. Tai buvo tautinės kul- tūros triumfas, didžioji demonstracija ir kalba, pasakanti, kad laisvajame pasaulyje, laisvas lie- tuvis dar ilgus metus iš- liks gyvas.

Kupini išpūdžių ir sku- bame į banketą, kuriame pagerbsime tautinių šo- kių grupių vadoves -- va- dovus ir mokytojus.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

MOLD MAKERS
AND
BRIDGEPORT MILL
OPERATORS

Wanted for down river location.
Excellent salary and fringe
benefits.

Call 313-384-9133

(55-57)

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

EMILIJA ČEKIENĖ

ANGELŲ MIESTE

Reiktų gerai pagalvoti, ar pasisiekti šiandien rasti pasaulyje kampelį, kur negyventų lietuviai ir, kur nevyktų lietuviški parengimai bei politiniai susibūrimai.

Ramiojo vandenyno pakrastyje didžiausia lietuvių kolonija iškūrusi Los Angeles mieste ir jo apylinkėse, Kalifornijoje. Nors ten amžina vasara, šiluma sukasi apie 100 laipsnių, tačiau esant sausam orui ir vėsioms naktims, žmonių judrumo nei dvasinio veiklumo nenuslopina, kaip čia rytuose, kur vasaros šiluma kiekvieną priverčia sulėtinti tempą prie netoli šimto laipsnių temperatūros ir tiek pat drėgmės dieną ir naktį.

Su malonumu palikome namus ir pilku drėgnu rūku apgaubtą New Yorką vykdami atostogų išsaulėtąją Kaliforniją, kur po kelių skridimo valandų radome maloniai šildančią žemę ir jos keleivius saulutę ir pilną energijos, darbų, planų ir rūpesčių, kilnių idėjų lietuviškąjį tenyktipasaulį. Tuo metu vyko dailės darbų paroda, Lietuvių Dienos ne eilinis koncertas, sutraukęs kelis šimtus žmonių. Maniau, kad jis ne eilinis atrodė tik mums, išvargusiems iš tolumo kelio atostogas beprade dantiems svečiams, mat užsitęsė net keturias valandas.

Idomos buvo kalbos, geri ir visiems žinomi bei mėgstami dainininkai, gražus ir jų repertuaras. Dainavo vienas, kitas ir trečias, o dar ir visas choras, o akompanavo vis ta pati viena ir vis dėlto iki galo kankianti iš tęsėjo. Kartais būna, kad programai pasibaigus publika apgailestaudama skirstosi namo, kam taip

greit pasibaigė, bet ši kartą buvo atvirkščiai ir tenka tik pritarti "Draugo" bendradarbio nuomoni, kad "Tegul būna geriausi dainininkai su gražiausiom, širdį veriančiom melodijom. Tegul scenoje rikiuojasi gražios choristės, prie mikrofono pranešinėja graži, jauna aktorė Jūratė Nausėdaitė, o prie fortepijono ištvermingai skambina žavingiausia Amerikoje akompaniatorė R. Apeikytė, vistiek mieliau vaikščiočiau Dantės skaistystoje, negu klausyčiausi apytikriai keturių valandų programos. Psichologiškai tai neįkandama". (Draugas, nr. 154/26).

Tai išidėmėtini žodžiai visų programų sudarinėtojų ir jų vykdytojams. Pagarba priklauso mano mažiems vaikams ir kitiems jų bendraamžiams taip ramiai salėje išsėdėjusiems, o tokių mačiau buvo.

Teko dalyvauti ir stebėti šiek tiek visuomeninės veiklos darbų, jų rūpesčių bei planų ir susidaryti nuomonę, kad gerų, naudingų ir reikalingų tautinių idėjų niekur nestokojama, o jeigu jos ne visuomet įgyvendinamos tai tik dėl nepalankių gyvenimo sąlygų, dėl nuotolių ir laiko stokos, bet tiems darbams atsidavusių žmonių netrūksta.

Štai ALTS-gos Los Angeles skyriui sėkmingai vadovauja dr. J. Jurkūnas, Tautiniam Namams B. Dūda, Abi valdybos aktyvios ne tik atskirai veikdamos, bet didesnius darbus ir planus atlieka vieni kitiems talkindami, o taip pat jų nariai aktyviai reiškiasi ir kitose bendrinėse organi-

zacijose: ALT, LB-nė, BALFe ir kitur.

Idomu buvo išgirsti ir kitų org-jų Los Angeles veikėjų nuomones jų praplėstame posėdyje dalyvaujant ALT centro valdybos vicepirmininkui dr. Šidlauskui Čekanauskų namuose. Daugiausia diskutuota ALT ir LB nesusitarimų klausimu ir apgailestauta, kad ALT ir LB centrui, kuriems buvo pavesta tą klausimą išsiaiškinti to neatliko. Dalyvių bendra nuomonė, kad politinėje srityje pirmenybė priklauso Amerikos Lietuvių Tarybai vien jau einant ir tradicijos keliu kaip vyriausiais, visuomenės pripažintais ir per eilę metų JAV-se įgavusiai patyrimą institucijai. Esą LB politiniam darbe bando lenktyniauti, bet iki šiol nieko naujo neišrado, apart turtingai suruošto vaišių stalo, kas taip pat nėra jokia naujiena.

Prieita nuomonės, jog organizacijos bendrai veiklai netrukdo. Visi vienus rūmus nesutylp, visiškai nuomonių vienigumo laisvajame pasaulyje nebuvo ir nebus, reikia tik darbų paskirstymo, ką politinėje srityje ir turėtų atlikti ALT. Prieita išvados, kad ginčai tik silpnina mūsų darbus ir ardo gretas, todėl jų reikia vengti. Prisiminta ir BALFo veikla. Susirinkimas apgailestavo, kad atsiranda mūsų korespondentų, klaidingai perduodančių vietos žinias ir laikraščių, kurie nepriima atitaisyimų.

Buvo diskutuotas ir jauniosios kartos ištraukimas į aktyvesnę veiklą ne vien pašokimui ar pademonstravimui, bet ir Lietuvos laisvinimo bei lietuviybės išlaikymo idėjų perdavimui. Išreikšta nuomonė, kad per daug šiuo klausimu aimanuojama, nes kai žvelgiame į org-jų vadovybes, visur matome vyresnių ir jaunesnių vedų. Generacijų pasikeitimas vyksta visais laikais savaime. Vyresniųjų gyvenimo ir veiklos patirtis, o jaunųjų energija yra gražiausias visuomeninio darbo pavyzdys.

Kai kitur dažnai lietuviškos moterys kaltinamos pasidavimu miesčioniškim, turėjimo dvasiai, ne tik pačios nedalyvauja, bet ir savo vyrams dažnai priekaištuoja, tai čia Los Angeles jos neatsilikdamos nuo vyrų kartu dalyvauja posėdžiuose, nevengia pareigų ir aktyviai reiškiasi diskusijose ir apamai įvairių problemų sprendimuose.

Iš vyresniosios kartos aktyviai tebedirba JAV lietuviškos veiklos vėteranė A. Devenienė, ALT Balso, SLA, Santa Monica Lietuvių Klubu buv. pirmininkė, dabar garbės pirm., didelė spaudos mylėtoja.

Iš jaunesniųjų Vanda Mažeikienė nei kiek neatsilieka nuo labai aktyvaus ir nuoširdaus veikėjo savo vyro Antano. Gaila, neįmanoma visų jų išvardinti.

Šaulių kultūrinėje savaitėje Tėvų Pranciškonų sodyboje Kennebunkport, cv pirm. V. Tamošūno paviestas, dr. K. Pautienis atidaro šaulių tautodailės parodą. Iš kairės: O. Mikulskienė, prof. E. Putvytė, inž. V. Kutkus, tautodailininkė E. Valukonienė, E. Kutkienė, L. Mingėlienė ir kiti.

K. Sragausko nuotrauka

ŠAULIŲ KULTŪRINĖ SAVAITĖ

Šaulių kultūrinė savaitė, suruošta nuo liepos 8 d. iki 15 d. Kennebunkporte, pas pranciškonus, gerai pavyko dėka labai energingo ir sumanaus šaulio inž. J. Stašaičio ir jo pagalbininko J. Petrausko. Šaulių S-gos Centro valdybos pirmininkas V. Tamošūnas, tos stovyklos iniciatorius dėjo labai daug pastangų, kad ta stovykla praeitų su geru pasisekimu.

Kultūrinių savaitės tikslas yra vyresniems šauliams ir šaulėms prisiminti Lietuvos šaulių veiklą ir kovą dėl Lietuvos laisvės, bei pagyvinti šaulių veiklą. Jaunesnius šaulius kultūrinė savaitė supažindina su žymesniais Lietuvos šaulių kovos epizodais. Kultūrinė savaitė vyko labai gražioje gamtos aplinkumoje. Pranciškonų gimnaziją uždarius, 30 aktyvių plote pūktis pastatai stovi tušti. Tik vasarą 2 mėnesius vasarotojai užima dalį tų pastatų.

Liepos 9 d. pakėlus vėliavą, prasidėjo pakaitos ir buvo pamaldos už Lietuvos laisvę.

Tą pat dieną Montrealio šaulių teatro mėgėjai suvadino Partizano Motina, Burkaus 2 veiksmų dramą. Vaidinimą atliko visapusiškai gerai ir iš židrovų susilaukė karšto pritarimo ir didelio susidomėjimo.

Liepos 10 d. šaulė E. Putvytė skaitė paskaitą apie Sibirą. Buvusi Sibiro tremtinė ir kankinė savo paskaitoje prisiminė, šurpius kančios pergyvenimus komunistų kalėjimuose ir stovyklose. Sovietų Sąjungoje yra ne kas kitas, kaip darbininko išnaudojimo, žiauriausia vergų imperija su sadistine pavergtų žmonių kankinimo ir žudymo mokykla. E. Jusiūtė turėjo iš Sibiro tautinių randarbių parodą, kurių tarpe matėsi iš duonos pagaminimo kryželiai.

Liepos 11 d. buvo dr. J. Gintaus paskaita apie tautinę vienybę, kuri susilaukė gyvų diskusijų.

Idomiausia buvo liepos 12 diena -- V. Putvio diena. E. Putvytė savo paskaitoje iškėlė modernų auklėjimą V. Putvio raštuose. Kas dabar skaitosi modernus auklėjimas, tai jau V. Putvis taikė gyvenimą. V. Putvis labai mėgo vaikus ir juos mokė. Jo dvaro miške buvo pastatyta mokykla su kambariu mokytojui.

V. Mantautas savo paskaitoje iškėlė Lietuvos potencialą V. Putvio filosofijoje. Jis sakė, kad lemiamos įtakos V. Putviui atsi-vesti iš lenkų lietuvių padarė P. Višinskis.

Kultūrinėje savaitėje, sveikatos dieną, dr. K. Pautienis skaitė 2 paskaitas apie vėžį, rūkymą ir šienligę, pademonstruodamas spalvotus filmus.

Liepos 12 d. vakare buvo V. Putvio biografijos ir raštų pristatymas, kurioje parašė A. Mantautas, talkininkaujant jo sūnui Vaidėvui, Putvio anūkė Mantautaitė skaitė išleistų raštų įžangą.

E. Putvytė Lietuvoje buvo apdovanota šaulių žvaigždės ordenu, bet dėl tam tikrų aplinkybių, ji to ordeno tada negavo, dėl to šaulių kultūrinėje savaitėje šaulių S-gos cv pirmininkas V. Tamošūnas E. Putvytei įteikė šaulių žvaigždės ord.

Trečiadienio vakare įvyko koncertas, kurį atliko smuikinininkas J. Vasyliūnas ir jo sūnus pianistas Vytenis.

Liepos 14 d. vadovaujant šauliui, buvo pravestos sporto varžybos. Buvo naudojama ietis, granatos mėtymas ir pasagos metimas. Už ietės metimą pirmą premiją gavo šaulienė ir antrą O. Mikulskienė. Buvo ir vyrų varžybos.

Penktadienio vakare inž. J. Stašaitis, kultūrinės sav. vadovas skaitė įdomią paskaitą apie atominio karo apsaugą ir parodė filmą. Vėliau G. Karosas savo paskaitoje pažymėjo, kad jau yra užsiregistravę 6000 jaunimo, kurie suinteresuoti jaunimo informacijos centro veikla. G. Karosas yra energingas ir daug žadantis lietuvių jaunimo organizavimo veikloje.

Clevelando šaulių kuopos pirmininkas dr. K. Pautienis vėliau vos nuleidimo proga tarė šauliams prasmingą žodį. Vakare prasidėjo įspūdingas šaulių laužas, kuriam vadovavo Toronto šaulių kuopos pirmininkas Jokubaitis, talkininkavo muzikai A. ir O. Mikulskiai, G. Karosas. Buvo uždegti meniškai papuošti trys žibintai, atminimui trijų tragiškai žuvusių lietuvių, reikalavusių Lietuvai laisvės. Muzikai A. ir O. Mikulskiai šau-

liams padovanojo šaulių vienybės taurę, iš kurios visi šauliai gerė vyną, simboliniai šaulių vienybė ir brolybė pademonstruoti.

Suvažiavimo metu veikė trys parodos: Sibiro kankinių, šaulių veiklos ir rankdarbių paroda.

Šeštadienį ryte susirinkus šauliams ir svečiams iškilmingam susirinkimui, šaulių S-gos cv pirmininkas V. Tamošūnas ir stovyklos vadovas inž. J. Stašaitis trumpa kalba užbaigė kultūrinę savaitę ir įteikė visiems laimėjusiems premijas ir padėkos lapus.

E. Juciūtė laimėjo pirmą premiją ir trofėją už eksponatus Sibiro kankinių parodoje ir šaulė Valukonienė laimėjo pirmą premiją ir trofėją už rankdarbius šaulių parodoje. Taip pat buvo paskelbta, šauliams žurnalistams skirtos premijos. Pirmą premiją 100 dol. laimėjo tremties Trimito redaktorius šaulys P. Petrušaitis, antrą premiją 75 dol. laimėjo šaulys J. Krygeris, Clevelando šaulių v-bos narys ir trečią 50 dol. premiją laimėjo J. Švoba.

Šaulių kultūrinėje savaitėje šauliai ir šaulės, gražioje gamtoje fiziniai ir dvasiniai pailsėjo, įgijo naujo ryžio ir pasilaikymo dirbti pavergtos tėvynės gerovei ir nepriklausomai Lietuvai.

Dr. K. Pautienius

Šaulė E. Valukonienė tautodailės parodoje prie savo namuose gamintų staklių.

K. Sragausko nuotrauka

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

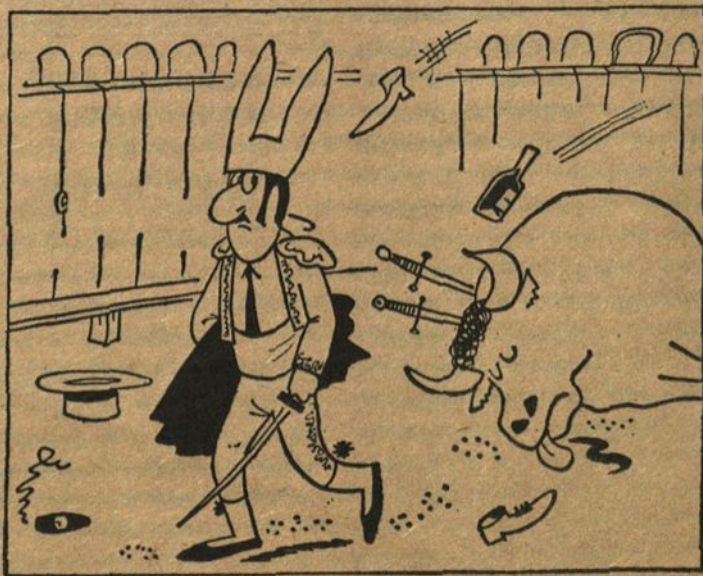
MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLVČIOS

7 PANAŠUMŲ GALVOSŪKIS

Šiuose dviejuose piešiniuose, tarpusavyje nieko bendro neturinčiuose, dailininkas nupiešė septynias detales, kurias galima rasti abiejuose piešiniuose. Ar esate pastabus? Bandykite juos surasti. Atsakymą rasite 6 psl.

KŪRYBA IR MOKSLAS

MYKOLO KRUPAVIČIAUS ATSIMINIMAI

JURGIS GLIAUDA

Lietuviškos knygos klubas Chicagoje išleido enciklopedinio dydžio Mykolo Krupavičiaus atsiminimų tomą. Tai 364 puslapių knyga. Jos turinyje su tilpo memuarininko vaikystės dienos, mokslo metai, visuomeninės veiklos pradžia. Margas kaleidoskopas vardų, vietovardžių, visuomeninių įvykių. Atsiminimai baigiami 1919 metais. Tada Krupavičius grįžo į Nepriklausomą Lietuvą, iškentėjęs Rusijoje bolševikinį terorą.

Knygos apimtį nusako vardynas, kuriame yra per 1000 vardų, vietovardžių. Knygoje yra nuotraukų.

Idomi, net nepaprasta šių atsiminimų istorija. Krupavičiui pasakojant, atsiminimus surašė dr. Vladas Literkis. Rankraštis pasiekė Krupavičių, jam jau Amerikoje atvykus. Rankraštis buvo Krupavičiaus archyve iki jo mirties. Pagal testamentą, buvo paskirti vykdytojai tuos atsiminimus sutvarkyti ir išleisti. Dr. V. Literkis jau buvo miręs. Testamento vykdytojai: A. Repšys, dr. K. Šidlauskas ir kun. V. Bagdanavičius įvykdė velionio valią. Kalbapatikrino rašytojas V. Ramonas.

Atsiminimai apima trisdešimt penkerių metų laikotarpį (1885-1919). Krupavičius yra puikus pasakotojas. Su epišku platumu, atidžiai sustodamas ties detalėmis ir charakteristikomis, su gana elegiška nuotaika liudijamas vaikystės metus, jis veda skaitytoją savo audringo gyvenimo tarpsniais.

Ir iš tikrųjų, yra apie ką papasakoti! Tai idiliškas lietuviškojo kaimo gyvenimas. Mažų ir skurdus miestelio nuotaukos. Mokslo įstaigos: gimnazija, mokytojų seminarija. Dvasinių seminarijos ir akademijos pasaulis. Petrapiilis. Vo ronežas. Revoliucija. Lietuviškoji pabėgėlių masė.... Šitame sūkuryje Krupavičius kartais pasiekdavo vadovo pozicijų, galėjo talkinti kitiems kartu su jais kovoti ir kentėti, kartais jis buvo persekiojamas, sekiojamas, terorizuojamas...

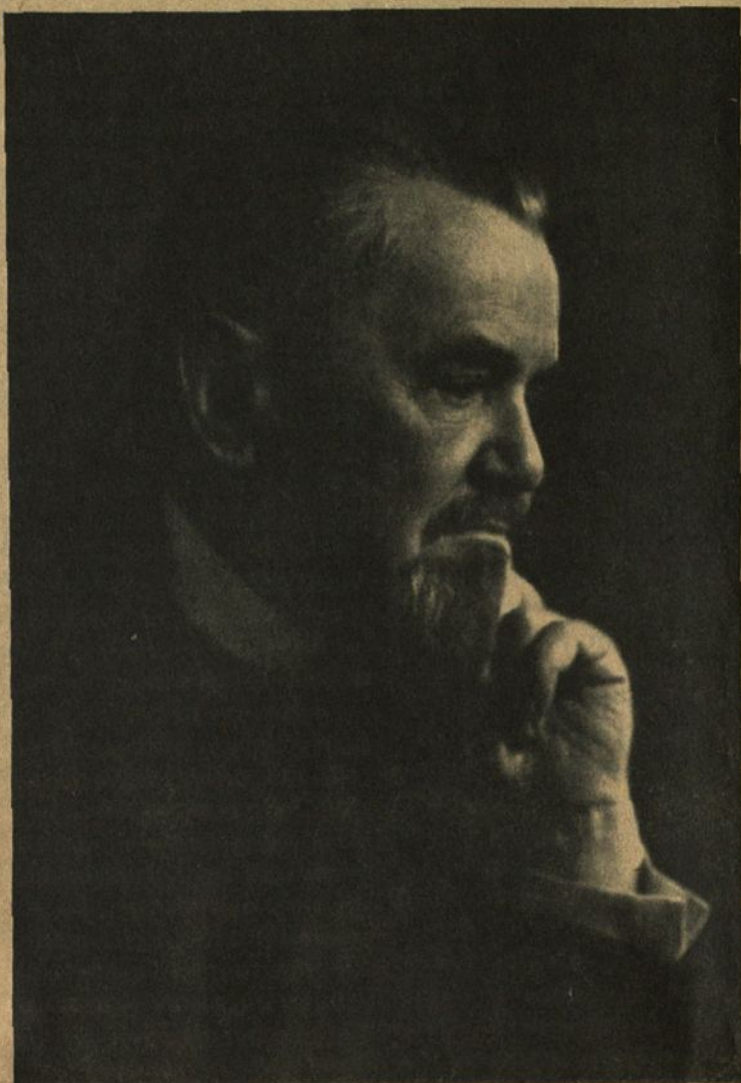
Lyg bangos atbanguoja tie bekintą jo gyvenimo periodai. Suvalkijos idilė, bolševikinis Voronežo teroras. Atsidavimas studijoms Petrapiily, vokiškieji karantinai. Sumanymas vesti būnant mokytoju, besąlyginis savo misijos prisiėmimas, apsisprendus tapti kunigu. To audringo gyvenimo fone iškyla skirtingų, nepanašių visuomenių kolonitas: Talinas, Petrapiilis, Voronežas, Vilnius.

Iš pirmojo knygos puslapio dėstymas pagauna skaitytoją savo sugestviu dinamizmu. Autorius atrodo, prisimena smulkiausias detales ir tūks-

tančius veidų Jis nevar-toja kitų posakių. Visad išsilaiko savo epiškoje aukštumoje. Tas nuotolis suteikia dėstymui tam tikrą nesuinteresuotumą ir skaitytojas kartu su auto-

aptemdytų bruozų ir pri-gesintų tonų. Viskas sto-vi prieš skaitytojo akis lyg peizažas po vaiskiu dangumi.

Štai scena iš Krupavičiaus bėgimo iš bolševi-

Prei. Mykolas Krupavičius

riumi su vienodu susidomėjimu stebi knygoje atsiskleidžiantį gyvenimą. Vienok, bent iš pirmojo knygos trečdalio pradedamas jausti kietas pasakotojo būdas. Šitos prigimties jausmas tolydžio stiprėja. Ir tas savotiškas jauno vyro apsisprendimas pats savaime sudaro situacijų specifiką, įstumia arba išgelbsti autorį iš bamatant susifor-muojančių konfliktų. Tuo se konfliktuose glūdi neatsitiktinumas, bet susigrūdimas dėl principo.

Greta asmeniškų gyvenimo bėgio Krupavičius nuolat liečia aplinkos pobūdį. Jis padaro tai gamtai, nescholastiškais išbėgomis į šoną, bet organiškai surišdamas individa su visuomene. Galima sakyti, kad tos vietos, kur individas arti su-eina su visuomene kunkuliavimu, sudaro idomičiausias atsiminimų puslapius.

Mykolo Krupavičiaus atsiminimai priklauso didelio užmojo žanrui. Aprašomoji epocha pristatoma iš santykio su ja. Bet tas santykis buvo analitiko santykis sumase. Pristatymo detalės tad yra aštrūs analizės punktai. Tas metodas tai komas asmeniui, taikomas jis ir visumai. Analizės išeities punktas yra principas. Retai kurio politinio veikėjo memuaruose gali matyti tokią griežtą, drąsų principiskumą.

Kaipo pažintinę epochos medžiagą knygos turinys yra tikra gėlmė aprėpti smalsų skaitytoją. Visi pasakojimo objektai nušviesti skaidriai, nėra

kinės Rusijos. Jis vaidino demobilizuotą kareivį, grįžtantį į jo kilties vietą, į Lietuvą:

Priėjo prie manęs ir išatrišo mazgelio ištraukė sutaną. Iškelęs į viršų ir dviem pirštais pakratęs visų džiaugsmui pareiškė, kad čia esanti po-po sutana (resa). Dabar nebeklausė, bet jau teigė: "Tai ką, tavorščiau, popą apiplėšė?" Visa tai sukėlė milicininkų ir mano kelionės draugų gardų juoką. Atsakiau, kad esu Vitebsko talkučkėj nusipirkęs. "O kuriems galams ji tau reikalinga?" -- "Bobai lauk-tuvių. Geras bus sijonas" atsakiau. "Kur tu rasi savo bobą?" -- "Netoli Kauno esu palikęs". Vėl sužvengė juoku ir užsimojo mano optimizmą sugriauti šiuo pareiškimu: "Šiais laikais bobos netokios durnos, kad keletorius metus savo vyrų lauktų. Rasi prie kokio vokiečio prisiglaudusi".

šurpulingi yra puslapiai apie bolševikinį Voronežą, kur lietuvių gimna-

1958 metais buvo pradėta leisti Lietuvoje keltomai Z. Slaviūno surašytų aukštaitiškų sutartinių rinkinio. Vėliau, 1964 metais, VII Pasauliniame Antropologų ir Etnologų Kongrese, Slaviūnas padarė pranešimą apie aukštaitiškų sutartines.

Slaviūno pranešimo man neteko skaityti. Žinau, kad tas pranešimas buvo atspausdintas angliškai, rusiškai, ir dalis jo buvo patalpinta į vokiečių spaudą. Kiek žinau, šis lietuvių pranešimas apie lietuviškas dainas buvo darytas rusų kalba. Lietuviškai jis net nebuvo atspausdintas.

Sprendžiant iš kitų Slaviūno darbų, reikia numanyti, kad pranešimas buvo vertingas. Ligšiolinė moksliškų Slaviūno atsiekimų samata gaunasi maždaug tokia: 1) Techniški kai kurių aukštaitiškų sutartinių palyginimai su skudučių muzika įrodo, jog dainuota sutartinė esanti ankstyvesnė už skudučių muziką. 2) Aukštaitiškų sutartinių polifonizmo studijos įrodo, kad vakarų Europoje priimtas galvojimas, jog polifonija atsirado viduramžiais tiksliai po to, kai buvo išrasti vargonai, yra klaidinga. Slaviūno sutartinių rinkinys sugriaua gyvų įrodymų visą eilę muzikos istorijos teorijų, jų tarpe A. Machabey įrodinėjimus, jog vargonai sudarė vakarietiškos muzikos sampratos užuomazgą. 3) Senųjų Aukštaitijos sutartinių polifonizme randasi pačių moderniausių muzikos formų principai. Pav. kai kuriose sutartinėse, kiekvienas balsas išvysto savo melodiją, ir dvi ar daugiau melodijų vystosi šaliai-mais, tuo pat metu, neieškant konsonantiškų sąsambų ir nebojant disonansų.

zijos suklėtiniai, pavirtę čekistais, medžiojo lietuvių visuomenininkus ir nuteisdavo juos miriopa...

Atsiminimai atskleidžia, kaip susiformavo stambaus politiko asmenybė. Atskleidžia ir sąlygas, kurios jį formavo. Tai stambus įnašas į memuarinę literatūrą. Istorikai gal vertins veiklą savo mastu.

Knygos aplanką piešė dail. V. Virkau. Tomo kainą -- 10 dol.

LIAUDIES DAINŲ MUZIKA (2)

Iūratė Statkutė - de Rosales

Modernioje galvose-noje, tokia radikali polifonizmo samprata riasi su Schoenbergo, t.y. modernios dodekafoniškos muzikos atradėjo, naujovėmis. Tenka tačiau pastebėti, kad ši aukštaitiškų sutartinių "ultra-moderni" muzikos sąvoka taipogi buvo plačiai pritaikoma vakarų Europoje viduramžiais (pav. prancūzų Motet technika).

Bendrai paėmus, gaudasi išspūdis, kad dabartinės Lietuvos muzikologija veikiau linksta slavų ir rytų Europos muzikos palyginimų kryptimi, kas susiaurina daromų išvadų vertę. Mūsų muzikos santykiai su vakarų Europos viduramžių muzika ir su tolimųjų rytų kultūromis tebėra visai netirti. Sanskrito ir lietuvių kalbų tapatybės mums visiems yra žinomos, tačiau Indijos ir mūsų liaudies muzikos suliginimų, kiek aš žinau, dar niekas nėra daręs.

"Gale plyno lauko, trys antelės plauko, Atjojo bernelis, ant žirgelio lauko. Pasvarcyk antelę, cykiai plūkiudama, pamislyk mergelą, už maneidama". Šioje dainoje, kaip daugelyje kitų, yra sujungti senosios indų kultūros mitologiniai elementai. Senuose Vedų raštuose, vaisingumas (į kurį įeina derliaus, vedybų, gyvulininkystės ir kitos gyvybės išlaikymo ar dauginimo sąvokos), stovėjęs vandens dievo Varūno ženkle, nes vanduo/lietus sujungias moterišką žemės elementą su vyriškuoju dangaus pasauliu, ir tiksliai vandens gayusi žemė duodanti vaisių. Buvęs Berlyno Muzikos Etnologijos Instituto direktorius M. Schneider atžymi "vaisingumo apeigas", kuriose svarbiausias vaidmuo tekdavęs vandeniui, arba su vandeniu susijusiam daiktui, pav. jūrų kriauklei "kuri simbolizuoja vandens galią apvaisinti". Panašiai pas mus, kraštotyros knygoje "Dubingiai" yra pasakojama kaip: "pirmą arimo dieną sugrįžę iš lauko artėjai ir arkliai būdavo apliejami vandeniu".

Mūsų vestuvinėse dainose yra dažnai pabrėžiama vandens ar vandens gyvių tema: jūrelės mar-elės, marių krantelis, laivelis, Dunojėlis, šal-

tinėlis, žuvų šukelės, gulbinėlis, antelė, karosėlis, varlė ir t.t. Pav. "Gelonasai karosėli, okur tu plaukioji" (mergvakario daina), "varlės šokinėjo, oi liuli, oi liuli" (marčios parvežimo daina). Drė. Gimbutienė cituoja savo knygoje "Ancient Symbolism in Lithuanian Folk Art" sekančią dainą: "Atlėkė gulbonėlių pulkelis, sudrumstė vandenėlį; Bijaus, berneli, bijaus, jaunasai, motulei pasakyti".

Kartą, apskaitinėjant keletą muzikos teorijos knygų, netikėtai užkliuvau ant cituojamo senovės indijos "Chândogya Upanishad" teksto, kuriame buvo nurodyta kokios sąsambos turėję būti vartojami įvairiose religinėse apeigose. Pav. garbinant vėją (Vayų), sąsambos turėję būti švelnūs. Gi Varūno garbinimo giesmės turėjusios remtis disonantiškais garsais.

Primenu skaitytojų, kad gaidys sąsambos yra matematiniai apskaičiuojamų bangų greičiai, ir yra žinoma, kad konsonantiški garsai skiriasi nuo disonantiškų grynai fiziniu, garso bangų sutapimo ar nesutapimo būdu. Tuo pačiu, atmetus konvencionalų estetikos vertinimą, konsonansas ir disonansas yra tiepatys čia, Indijoje, Š. Azijoje ar Patagonijoje.

Indijos vėdiškų raštų disonansai pilnai galėjo būti tie patys, kaip ir tie, kurie randasi seniausioje mūsų dainose: aukštaitiškų sekundinio paralelizmo keturinėse, t.y. tose aukštaitiškų sutartinėse, kurios balsai dainuoja melodiją ryškiai disonantišku sekundo (pav. do ir re) atstumu. Kadangi minėtų sutartinių žodžiai yra šūksninė, dažnai mums nebesuprantamų žodžių, liekana (pav. "Sadūto, tūto, Tūto, Sadūto") čia darosi būtina sujungti muzikologiją su kalbotyra. Neatlikus išsamesnės studijos yra sunku ką nors tvirtinti, tačiau reiktų paminėti, kad jei kalbinis šūksnių tyrimas nurodys vaisingumo, derliaus ar vandens simbolizmą, aukštaitiškų sekundinės šūksninės sutartinės galės būti tvirtai priskirtos prie Varūnos kulto tradicijos.

Prof. Schneider, išstudijavęs visą eilę senovės

(Nukelta į 6 psl.)

Viešėdami Chicagoje aplankykite
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Liaudies dainų muzika...

(Atkelta iš 5 psl.)

indų raštų, kuriuose yra atžymima kiekvienos gaidos mitologinė prasmė, bei sulyginęs gaidų laipsniavimą su mūsų dabartinėmis gaidomis, prieina išvados, kad Agni (ugnies) gaida buvusi mūsiškė Fa, o mėnulo (Varūnos ženklo) gaida buvusi Si. Atrodo, kad ugnies ir vandens priešingybės sąvoka buvo išreiškiama ryškiausiai disonantišku gamos sąskambiu (fa-si) lygiai kaip ir priešingų viens kitam moteriškų ir vyriškų simbolių junginys turėjęs būti išreiškiamas disonantišku akordu.

Įdomu būtų sužinoti, kokiais sąsamonės vingiais išsilaikė vakarų Europoje sąvoka, kad disonansas esąs erotinis muzikos elementas. Štai XX šimt. vidury, Vuillermoz nė nemirktelėjęs ramiai rašo apie "disonansų traukos jėgą, kurioje glūdi paslaptingi aistros elementai" (E. Vuillermoz, "Histoire de la Musique").

Lygiai kaip ir graikiškų gamų vartojimas, aukštaitiškose sutartinėse užtinkama polifonija ižengė į vakarų Europą drauge su barbarų antplūdžiu. VI-to šimtmečio bažnyčia anuomet žvelgė į disonansus kaip į nuodėmingą elementą. Disonantiškai skambantis fa-si akordas buvo pasmerktas ekskomunikacijos žodžiais "diabolus in musica" (velnias muzikoje). Ar tai yra tik tai atsitiktinumas, kad seniausiam žinomame tekste apie Indijos muziką (Sārṅgadeva), gaidos Dhaivata ir Gāndhara, su tampančios su mūsų šiandieninėmis si ir fa, skaitėsi kartiniai ir svarbiausi religinės muzikos garsai?

Taigi aukštaitiškose sutartinėse esantieji norėti disonansai leidžia mums įtarti, kad rytietiškos muzikos sąvokos nebuvo svetimos mūsų ži. los senovės dainoms. Jei pas mus rytietiškos moduliacijos iki šiol praėjo nepastebėtas, tai veikiau todėl, kad mūsų vakarietišškai apkurtusi klausos rytiškių plonybių neįstengia atpažinti.

Kas iš mūsų negirdėjo kaimo dainininkams būdingo palaipsnio "slydimų" nuo vienos gaidos į kitą? Tokie balso traukimai būdavo ramiausiai priskiriami prie nekultūringų kaimo žmonių "detonavimo" ir dainas užrašantieji žinovai juos išlygindavo. Tačiau kai kuriais atvejais "slydimas" matyt buvo tiek

ryškus, kad jis būdavo įrašomas "vorschlag" formoje (priešais sustatant mažas pagelbines gaidas), kaip pav. Šimkaus harmonizuotoje "Vai nekukuok, tu gegute akci".

Pertraukimai nuo vienos gaidos link kitos pilnai galėjo būti ne kas kita, kaip senuose Vedų raštuose minimi 1/4 ar 1/8 tono intervalai nuo vienos gaidos iki kitos. Nepamirškime, kad senovės Indijoje dabartinė europietiška 8 gaidų gama buvo suskirstyta į 22 gaidas kurių protarpiai buvo be galo maži, tuomi sudarant vakarietiškai ausiai "detonavimo" išpūdį.

Lietuviškų liaudies dainų tyrimas pradeda įstoti į modernaus mokslo rėmus. Šioje mokslo šakoje, greta Lietuvoje atliekamų darbų, atsiveria platūs horizontai išsivijus muzikams. Vakarami naudojasi didelėmis privilegijomis: mums yra prieinama kompiuterinė muzikinė struktūrų palyginimų šaka, mums yra lengviau išvystyti mūsų liaudies muzikos sugretinimus su kitų kraštų muzikos raida.

Liaudies muzikos tyrimo srityje, lietuvių laukia dideli ir sudėtingi moksliniai uždaviniai.

LATVIAI APIE KNYGĄ 'SIMAS'

Žinomas latvių rašytojas ir dramaturgas Anšlavs Eglitis latvių laikraštyje "Laiks" (birželio 10 d.) rašo apie Jurgio Gliaudos knygą "Simas". Savo apžvalgai A. Eglitis paskyrė visą laikraščio skiltį.

Apžvalgininkas sako, kad lietuviai sėkmingiau už latvius pateikia angliškai skaitančiai publikai savo rašytojų veikalus. Ypatingas gi pasisekimas suskubti duoti tokiu trumpu laiku knygą apie Simą Kudirką. Jurgis Gliauda, rašo Anšlavs Eglitis, panaudojo medžiagą, vaizduojančią kaip kas minutę po minutės vyko Vigilanto įvykis. Autorius naudojo tardymo medžiagą ir daugelio liudininkų parodymus, kad galėtų atskleisti rusų brutalų elgesį ypatingai detalai.

Knyga durte duria į nehumanišką biurokratų abojumą, tuo primindama panašius įvykius, kada buvo išduoti latvių legionieriai Švedijoje, arba generolo Vlasovo kareiviai Vokietijoje. Apžvalgininkas pastebi, kad knygos autorius akcentavo latvio Roberto Briežės mėginimą padėti Si-

Okupuotoje Lietuvoje

NUSIKALTIMAMS DIDĖJANT

Tarybinė spauda, net pasigardžiudama, kala savo skaitytojams galvon, kad kapitalistiniuose kraštuose smarkiai didėja nusikalstamumas. Tą apgailėtiną faktą nuolat linksniuoja ir kapitalistinių kraštų statistikai ir bet kuri viešos komunikacijos priemonė. Į tą faktą žiūrima blaiviai ir su susirūpinimu. Bet tarybinės spaudos skiltyse iš nusikalstamumo didėjimo užsienyje kalamas politinis kapitalas. Tvirtinama, kad tai natūralus "išnaudotojiškos" santvarkos padarinys.

Šitam apgailėtinam laisvojo pasaulio reiškiniui sovietuose priešpastatomas naujo "sovietinio" žmogaus kūrimas. Tas kūriamasis žmogus vis stovi kaž kur, netoli idealo, kilnus, doras, pilnas talkos komunizmo statybai...

Taip, tačiau, nėra. Penki dešimtmečiai Rusijoje ir du skausmingi dešimtmečiai Lietuvoje dar nepriartino "sovietinio" žmogaus sukūrimo. Toks žmogus vis dar utopijos sferoje. Gyvenimas žengia savo vaga. "Sovietinis" žmogus vagia, plėšia, grobsto ir žudo neblogiau už savo antipodą, "kapitalistinį" žmogą. Nusikaltimų statistikos kreivė vis kyla ir lygiuojasi su kapitalistiniu pasauliu.

Ok. Lietuvoje nebeužtenka milicijos pajėgų ir į sceną išeina tvarkos sekimo savanoriai. Jie vadinasi "draugininkai", aklas vertimas iš rusų kalbos. Ten įvedė "draugininkų" brigadas ir tuoj pat šitokios brigados atsirado ok. Pabaltijoje. Šie tvarkos dabojo "savanoriai" ištikrųjų yra kompartijos pakinkyti darbo žmonės. Didesnė jų dalis yra partiečiai.

-- Baigiasi darbo diena, -- dėsto "Komjaunimo Tiesa" (Nr. 58) -- ir įvairaus amžiaus, įvairių profesijų žmonės su draugininkų ženklais išeina į gatves, skverus saugoti savo draugų, bendradarbių, visų vilniečių rimties. Draugininkų tarpe 25 proc. komunistų, apie 30 proc. komjaunuolių.

mui Kudirkai. Tačiau tos pastangos nebuvo įmanoma įvykdyti.

Reikia tikėti, rašo A. Eglitis, kad Gliaudos koncentruota, aiški ir logiška proza, dėstymo būdas, nenukentėjo vertime. Dėstyme nėra nei patetikos, nei sentimentalumo, ir dėlto knyga įrėžia gilų, sukrečiantį poveikį.

Apžvalgininkas pastebi, kad knygos priedas, kur tilpo pastabos apie Simo Kudirkos teismą ypatingai pabrėžia tipingus rusiškojo tvarkymo si bruožus: policija įsi- veržia į Simo šeimos butą, konfiskuoja jų baldus ir televizijos imtuvą.

A. Eglitis pažymi leidėjo, Manyland Books, nuoveikius, išleidus daug lietuvių autorių vertimų. Atskirai dar apie Jurgio Gliaudos vertimus.

-- Draugininkų tarpe yra beveik šeši tūkstančiai miesto komjaunuolių, -- patikslina laikraštis.

Tad, pratęsiant proporcinį išdėstymą, į "gatves ir skverus" darbo dienai baigiantis išeina apie dvidešimt tūkstančių draugininkų. Tai jau tikra tvarkos dabotojų brigada, išprovokuota iki velos nakties žingsnuoti sostinės šaligatviais dėl nusikaltimų siautėjimo. Draugininkai yra reikalo reiškinys, ir, matyti, be tos dvidešimt tūkstančių "savanoriškos" milicijos nebeįmanoma Vilniuje palaikyti tvarką. "Draugininkai" yra ginkluoti komjaunimo būriai, hitlerjugendo kopija. Apie tai laikraštis atvirai dėsto:

-- Komjaunimo operatyviniai būriai veikia visame mieste. Jie padeda ne tik išaiškinti teisėtvarcos pažeidėjus, bet ir surasti pažeidėjus, suderinti administracinio ir visuomeninio poveikio priemones.... Draugininkams rūpi ir socialistinio turto apsauga. Kova su socialistinio turto grobstytojais specifika. Tokio tipo nusikaltėliai ne taip greit pastebimi, kaip, pavyzdžiui, chuli-

ganai... Džiugu, kad miesto draugininkai vis atkakliau demaskuoja socialistinio turto grobstytojus. Tai ypač pasakytina apie Vilniaus mėsos kombinato, plastmasinių dirbinių gamyklos "Spartos", "Lelijos" įmonių draugininkus.

Iš aprašymo matyti, kad draugininkai seka iš įmonių išeinančius darbininkus, turi teisę sulaikyti, kratyti, nuvesti į atitinkamą vietą kratos ar nusikaltimui užprotokuluoti. "Draugininkai" turi teisę patikrinti sulaikytojo gyvenvietę, kratyti jo butą.

Tarp nusikalstamumo užkrėstų rajonų atskirai minimas Naujosios Vilnijos rajonas. Tai pramoninis rajonas, kuriame, matyti, labai išsiskerėjo "socialistinio turto grobstymas".

Vagystė arba "kombinacija", nuskurdinto žmogaus sąmonėje išvirsta į gyvenimo būdą, į egzistencijos užtikrinimą. Tūkstančiai iš Rusijos iveržty darbininkų ir pareigūnų rodo pavyzdžius vietiniams.

-- Jie įtraukia į nusikalstamą veiklą kitus, ne retai sėja pikta sėklą savo vaikų sąmonėje, -- tvirtina "Komjaunimo Tiesa".

Melagingos žinios apie lietuvių Vokietijoje

Paprastai, visų tautų enciklopedijos stengiasi skaitytojams pateikti tikslas, objektyvias žinias. Juk enciklopedijos, kaip mokslo šaltiniai, turėtų tarnauti tiesai. Deja, visai priešingai elgiamasi bolševikiniuose kraštuose. Čia ir mokslas yra panaudojamas propagandai. Čia nesi- skaitoma su mokslo reikalavimais. Jei propaganda to reikalauja, meluok susiriesdamas, tuo būdu nusipelnys kompartijos atplido, panegyrikų ir garbės titulių. Tuo keliu nuėjo ir "Mažoji Lietuviškoji Tarybinė Enciklopedija".

Bevertydamas ją, užtikau III tome, 825 psl. apie Vokietijos lietuvių. Tema, be abejo, verta didesnio dėmesio. Laisvoji LE, bostoniške, vien apie DP prirašė 10 puslapių. O kiek dar medžiagos ji paskelbė kituose tomuose, kitomis temomis, kaip genocidas, emigracija, pabėgėliai, atskirų DP stovyklų aprašymai. Bolševikinė enciklopedija labai trumpai paliečia senosius lietuvių emigrantus XIX amžiuje Vokietijoje ir trumpai apžvelgia II pasaulinio karo hitlerininkų išvežtuosius ir laisvai pabėgusius nuo bolševikinio teroro lietuvių.

Tur būt, skaitytojas tiek daug nesijuokty, skaitydamas Pulgio Andriūšio ar A. ugustino Griciaus fejletonus, kiek jis juoksis iš bolševikinės enciklopedijos "rimtos informacijos". Štai citata: "1944 vokiečių kariuomenei traukiantis, išbėgo į Vokietiją ir vietiniai okupantų talkininkai, nemaža jų suklaidintų ir įbaugintų kt. lietuvių. Vokietijoje jie ilgainiui pateko į vadinamas perkeltųjų asmenų stovyklas, kuriose vadovaujamus postus užėmė buržuaziniai nacionalistai. Jie kūrė ten reakcines organizacijas, terorizavo norinčius grįžti į tėvynę. Tų stovyklų gyventojų būklė buvo bloga. Jie neturėjo gyv. patalpų, neliečiamybės, buvo prievarta vežami įvairiems dar- dams, o patys neturėjo teisės gauti darbo; buvo varžomas išvykimas iš stovyklos teritorijos; spaudai skirti jų rašiniai buvo griežtai cenzuruojami".

Kas sakins, tai vis keli melai. Į Vokietiją pabėgo ne "okupantų talkininkai", bet dauguma anti-

juos patekdavo žmonės, kurie buvo patikimi kaip demokratinų pažiūrų atstovai.

Lietuvių politinės organizacijos kūrėsi demokratiniais pagrindais. Niekas neterorizavo norinčių grįžti į tėvynę. Juk bolševikai gerai žino, kad laisvai grįžo poetė Alė Sidabraitė, poetas J. Mikuckis, arch. V. Landsbergis ir kt. Juk pačioje bolševikinėje enciklopedijoje pažymėta, kad į tėvynę grįžo 1075. Ar toks skaičius iš tikrųjų grįžo, mums neįmanoma patikrinti, bet tyrint galvoje bolševikų užimtą Rytų Vokietiją, iš kur buvo prievarta parvežti kai kurie lietuviai, galimas dalykas, kad tas grįžusiųjų skaičius ir teisingas.

Bolševikinė enciklopedija pažymi, kad apie 36.000 iš Lietuvos hitlerininkai išvežė į Vokietiją prievartos darbams. Kodėl gi šie lietuviai nebegrįžo į Lietuvą? Dar ir dabar Vokietijoje gyvena nemaža jų išvežtųjų lietuvių dalis. Tačiau jie nenori grįžti į vergiją, o geriau pasirinka laisvą kraštą, kur gali laisvai kalbėti, laisvai balsuoti, laisvai pasirinkti darbą.

Perdėm melagingos žinios apie stovyklų gyvenimo suvaržymus. DP buvo laisvi žmonės, galėjo keltis iš stovyklos į stovyklą, galėjo vėliau važinėti po visą V. Vokietiją, galėjo, jei norėjo, gauti darbo.

Juokingiausiai skamba informacija apie spaudos cenzūrą. Man, kaip žurnalistui, ši sritis yra gerai pažįstama. DP spauda naudojosi visomis demokratinėmis laisvėmis. Niekas nesikišo į lietuvių spaudos turinį. Man pačiam teko redaguoti bent kelis laikraščius. Žurnalistai rašė juose, kaip norėjo. Niekas jų straipsnių necenzūravo. Tai buvo laisviausias lietuvių spaudos laikotarpis. Tiesa, buvo sunkumų su popieriaus licenzijų gavimu. Bet jei turėjai pakankamai popieriaus, galėjai leisti, kokių tik nori leidinius, ir rašyti, ką tik nori.

Bolševikinė enciklopedija pateikia kai kuriuos netikslus duomenis. Pvz. į Kanadą iš Vokietijos išvyko apie 8.000, o ne du tūkstančių, į P. Ameriką apie 4 tūkstančius, o ne du su puse tūkstančio. Kiek dabar V. Vokietijoje gyvena lietuvių, sunku pasakyti, bet galimas dalykas, kad bolš. enciklopedijos pateiktos žinios yra teisingos -- apie 10.000.

Kas ieškos teisingų ir tikslų žinių apie Vokietijos lietuvių, tam rekomenduotina bostoniške LE, V tomas, 147-158 psl.

M. Sargenis

• Apdraudus reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

NAUDOKITĖS PROGA — SKRISKITE PAPIGINTA KAINA Į LIETUVĄ RUDENĮ IR ŽIEMĄ

Walter Rask-Rasčiausko vadovaujamas American Travel Service Bureau šiais metais yra suorganizavęs daug grupinių kelionių į Lietuvą.

Jis pirmasis pradėjo organizuoti ekskursijas ir tą darbą sėkmingai tęsia jau 11 metų. Jo keliones tvarkingai suplanuotos ir visuomet vyksta sklandžiai.

Dar yra kelios vietos sekančiose ekskursijose:

CHICAGA-NEW YORK SPALIO MĖN. 2 D. —

15 dienų kelione,

iš New Yorko \$660.00 + tax,

iš Chicagos \$760.00 + tax*

11 dienų Lietuvoje.

PRALEISKITE KALĖDAS IR NAUJUS METUS LIETUVOJE.

CHICAGA-NEW YORK GRUODŽIO MĖN. 21 D. —

14 dienų kelionė

iš New Yorko \$660.00 + tax,

iš Chicagos \$760.00 + tax*

11 dienų Lietuvoje.

* Total tour prices are subject to airline agreement and government approval.

Dėl informacijų kreipkitės į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643

Telefonas (312) 238-9787

Jei planuojate bet kur keliauti — kreipkitės pas mus. Paruošiamės kvietimus giminėms atvykti į Ameriką. Teikiame informacijas kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus. Parūpiname lėktuvų bilietus ir reikalingas visas.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

PAVERGTŲ TAUTŲ SAVAITĖS MINĖJIMAS CLEVELANDE

Minėjimas įvyksta ketvirtadienį, 8. m. liepos mėn. 27 d. Clevelando miesto centre, šiame svarbiame minėjime dalyvauja visos paverptos tautos ir eilė kitų grupių. Minėjimą rengia Clevelando Tautybių Sąjūdis, talkininkaujant tautybių organizacijoms.

Susirenkame 7 val. vakare, aikštėje tarp centrinės bibliotekos ir St. Clair Ave. Organizacijos prašomos dalyvauti su vėliavomis ir jų nariai prašomi atvykti kiek galima daugiau uniformuoti arba su tautiniais rūbais.

Nuo aikštės bus žygiuojama St. Clair-East 9-Euclid gatvėmis į Public Square, kur vyks minėjimas. Kalbą pasakys Clevelando burmistras Ralph Perk ir po to seks trumpas pamaldas už pavergtas tautas, žmogaus teises ir tikybos laisvę.

Gausus dalyvavimas yra labai svarbus nes visos tautybės žygiuos atskiromis grupėmis bendroje eisenoje. Visi Clevelando ir apylinkių lietuviai prašomi dalyvauti šiame svarbiame pasirody-me.

Praeitą savaitę Dirvoje lankėsi, PLB pirm. S. Barzduko lydimi, iš Pietų Amerikos atvykę J. Giedrys, S.J., iš Urugvajaus ir Pranas Šukys iš Brazilijos. Kun. J. Giedrys, S.J. į svečių knygą įrašė šiuos linkėjimus: "Tegu 'Dirva' būna ta derlingoji žemė, per kurią mūsų tautos turtai duotų šimteriopą vaisių! Sekmės 'Dirvos' redakciniam štabui!"

Nuotraukę svečiai Dirvos redakcijoje, iš kairės S. Barzdukas, kun. J. Giedrys, S.J. ir Pranas Šukys.

Amerikos Lietuvių Piliiečių Klubas metinis piknikas įvyksta rugsėjo 4 (Labor Day) toje pačioje vietoje kaip ir kiekvienais metais — šv. Juozapo sodyboje, White Rd., Willoughby Hills. Skirkite Darbo Dienos šventę šiai pramogai, kurioje kasmet dalyvauja visi klubo nariai, šeimos ir visi Clevelando lietuviai. Šių metų piknikas bus dar įdomesnis, nes jau dabar planuojama įdomi programa, žaidimai, svečių tarpe-

bus įžymių amerikiečių. Visos pajamos skiriamos naujų namų statybai.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

LIEPOS 30 D. 2 val. p.p. Clevelando šaulių kuopos susirinkimas ir gegužinė O. K. Pautienų sodyboje.

RUGPĖČIO 27 D. ALTS-gos Clevelando skyriaus gegužinė.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

• Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

• Išnuomojamas kambarys Naujosios parapijos rajone. Tel. 486-7729.

IESKO DARBO

Vyr. amžiaus moteris, kalbanti lietuviškai ir ispaniškai ieško darbo, pilną laiką ar part-time. Telef. 663-4398. (56-57)

HOUSE FOR SALE

Our Lady of Perpetual Help
Large 4 bedroom home, 3½ baths, library, 2 fireplaces. Beautiful landscaped lot. Settling estate must sell.

PENA REALTY
946-6161
(57-58)

• PARDUODAMAS 7 kambarių kolonialinis namas, 1 miegamasis apačioje, 3 viršuje, 1½ vonios, kilimai visame name, medžiu ir plytelėmis išmuštas rūsys. Kaina virš 20,000. Parduoda savininkas. Tel. 531-7126 (57-58)

PRODUCTION TOOL MAKERS

EXPERIENCED
EXCELLENT WAGES
FRINGE BENEFITS

THE LAMSON & SESSIONS CO.

5000 TIEDEMAN RD.
CLEVELAND, OHIO
An Equal Opportunity Employer
(55-57)

DRIVERS

Qualified to run on company equipment also

TRUCK CONTRACTORS

48-State operation, two qualified drivers. '69 or newer cab over twin screw diesel tractors. Pay 75 pct. Weekly settlements. Van type trailers furnished. Contractors earning up to \$55,000 to \$65,000 annually. Contact MIDWESTERN EXPRESS (INC.), Ft. Scott, Kansas, (316) 223-2866. (53-62)

Baltimorės lietuvių tautininkų veikla

Paskutinis šių metų pirmojo pusmečio Baltimorės tautininkų susirinkimas įvyko birželio 24, Joninių dieną Liet. Sveitainėje. Ta proga buvo pasveikinti du skyriaus nariai — Jonai: Gužauskas ir Račkauskas. Tačiau pirmininkaujas Vl. Bačanskas pirmiausia pranešė apie liūdnus dalykus.

Susikaupimo minutę pagerbtas neseniai numiręs sk. narys a.a. St. Rutkauskas. Prisimintas ir tuo metu sirgęs M. Karasas. O kitas narys neteisingai apkaltinęs du bendraminčius ir juos net nuėmęs į šio krašto teismą, už nusikalstamą elgesį pašalinta iš ALTS-gos.

Skyriaus išdininkas A. Sajauskas susirinkusiems paskaitė balandžio 8 d. mūsų surengto koncerto apyskaitą. Nors vakaras baigėsi nuostolingai, bet atsilankiusieji buvo patenkinti ir rengėjų pastangas parūpinę gerą pramogą pagyrė. Ne vienas svečių sakė, kad ALTS-ga šiuo metu Baltimorėje esanti vienintelė org-ja, kartas nuo karto patiekiant aukšto lygio kultūrinius renginius.

Apie gegužės mėn. Washingtono priemiestyje įvykusią vadinamą Baltų Informacijos Konferenciją, kur buvo nuvykę keli mūsų nariai, kai ką pasakojo vienas dalyvių, poetas N. Rastenis.

Pasitarta ir apie rudens, spalio 7 d. parengimo programą.

Skyriaus narių su šeimomis gegužinę susitarė ruošti rugpjūčio viduryje. Vieta dar galutinai neparinkta, greičiausia kurio nors nario erdvėnėje sodyboje.

Gegužės 20 d. garsaus radijo kalbėtojo dr. Carl McIntire vadovaujamo vienintelio Amerikoje organizuoto sąjūdžio "Už pergalę prieš komunizmą" Washingtonian sukvietame iš eilės jau penktame sąskrydyje — demonstracijoje ir šikartą baltimoriečius atstovavo daugiausia ALTS-gos nariai. Eisenoje sositinės gatvėmis žygiavo me drauge su būreliu Clevelando lietuvių, tenykdžio ALT pirmininko Pautieniaus vadovaujamų. Jie turėjo atsivežę netik tautinę vėliavą, bet ir 20 pėdų ilgio plakatą su užrašu "Amerikos lietuviai remia griežtesnę politiką prieš komunizmą". Ir šį kartą dalyvavo B. Natkevičiūtė, nuolatine šių sąskrydžių dalyvė, paskutinio Lietuvos pasiuntinio Maskvoje duktė. Lietuvių vardui iš tribūnos Washingtono paminklo pašlaitėje pelnė nemažos apgarsos tūkstantinėje minioje.

Birželio 3 d. mūsų skyriaus jauniausioji narė Jūratė Aušraitė susitaukė su M. Jakulskiu. Po iškilmingų apeigų šv. Alfonso bažnyčioje šauni vestuvinė puota vyko Liet. Sveitainės didžiojoje salėje, kur svečiavosi apie 200 baltimoriečių. Abu jaunavedžiai yra vaistininkai. Sugrįžę iš povestuvinės išvykos į Pensilvanijos kalnus, pasiliko ir toliau gyventi Baltimorėje.

Jau virš 50 metų čia, "kriaučių mieste", veikia siuvelykų darbininkų "Amalgamated Clothing Workers of America" unijos lietuviškasis dalinys vadinamas 218-sis lokalias. Berods, visoje Amerikoje seniau buvo tik du vien iš lietuvių sudaryti tos unijos daliniai: Baltimorėje ir Brooklyne. Šalia savo darbo reikalų baltimoriečiai siuvėjai neužmiršdavo ir tautinių. Kuriantis neprik. Lietuvai yra nupirkę už 1500 dol. Lietuvos paskolos bonų. Savo izde turėdami nemažai pinigų, jie galėtų vieną ar kitą gerą liet. darbą paremti ir dabar, jei intrigomis mūsų ne-trukdytų gerokai sukomunistėję vadovai unijos viršūnėje.

Kad galėtų nusavinti virš 1000 dol. liet. amalgameitų išdą, Baltimorės miesto unijos vadovybė susibaudė liet. dalinį panaikinti, jį prišlie-

dama prie kitataučių daug stambesnio lokalo, kur liet. balsai būtų būtų atsispirti. Svarbiausia ji negali pakęsti mūsų tvirtu tautinio nusistatymo. Nepatinka, kad lietuviai unijos susirinkimuose tariasi savąja kalba ir renkasi Liet. Sveitainėje, o ne unijos name, kur vartojama tik anglų kalba. Unijos centro pasiuntiniai liet. dalinio susirinkimuose nori viską diriguoti ir kontroliuoti. Pajutę lietuvių pasipriešinimą, jie griežėsi komunistams įprastoms priemonėms — narius sukiršinti, o valdybą apsteršti.

Šiuo metu liet. 218 dalinio valdyboje iš keturių narių net trys priklauso ALT S-gai: pirm. Jonas K. Gužauskas, vicepirm. Vyt. Bačanskas ir izd. Ant. Sajauskas. Kaip įmanydami, jie priešina si svetimųjų užmačioms. (sm)

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽA — GRAZIOJE LIETUVISKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS
VILOJE

'AUDRONĖ'

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Atidaroma vasarą, nuo BIRŽELIO 24 d. iki RUGSĖJO 15 d. ir jau DABAR priimami užsūkymai.

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ adresu: JANSONAS — AUDRONĖ, P. O. Box 424, OSTERVILLE, MASS. 02655. Tel. (Area 617) 428-8425.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

Džiaugsmą, poilsį ir sveikatą jums suteiks atostogos prie Adirondakų kalnų perlo —

LAKE GEORGE, N.Y.

lietuvių SLYVYNŲ vasarvietėje

Blue Water
MANOR

vienoje pirmaujančių visame Lake George rajone

KALNŲ oras, nuostabi gamta — ežeras vienas iš gražiausių pasaulyje su 300 salų ir kristoliniu vandeniu.

PATOGIOS patalpos, geras maistas.

SVEČIAMS NEMOKAMAI: nuosavas 500 pėdų pločio puikus plažas, kasdieninės išvykos motorlaiviu, vandens ski (yra instruktoriai), įvairios valtyys — irklinės, burinės, canoes ir kt. Maudymosi baseinas stikliniame pastate. Tenisas, ping-pong, kroketas ir tt. Vakaraus saleje koncertai, vaidinimai, šokiai ir kt. pramogos.

IDEALI VIETA JAUNAVEDŽIAMS
Šalia vasarvietės išnuomojamos patalpos ir be maisto (su įrengtom virtuvėm).

Nuo New Yorko per 200 mylių. Iš New York Thruway Exit 24, į Northway 87 iki Lake George Village; iš ten 9N keliu 7 myl. į šiaurę. Vasarvietė skelbiama N.Y. Times ir Daily News sekmadi. laidose.

Rezervacijų informacijų reikalaujama kreiptis:

BLUE WATER MANOR

DIAMOND POINT, N.Y. 12824 Tel. (518) NH 4-5071

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKAS & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

DELLA E. JAKUBS & SON

LAI DOJIMO ISTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAI DOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• BATUNO trečiasis metinis Baltijos Festivalis šiemet įvyks rugpjūčio 12 Amerikos geležinkelių magnato Collins P. Huntington buv. vasarvietėje rezidencijoje ant East River kranto, prie Schurz Ave., Bronx, N. Y. Sode didžiuliai šimtamečiai medžiai, romantiška estrada ir moderni salė, kuri bus naudojama blogam orui esant. Vieta labai lengvai pasiekama visomis susisiekimo priemonėmis. BATUNAS gavo šią vietą šiam festivalui po didelių pastangų ir tikisi sutraukti į šią pabaltiečių šventę lietuvius,

latvius ir estus ne tik iš New Yorko, bet ir iš kitų aplinkinių valstijų, ypač iš Connecticut ir New Jersey. Festivalio proga išleidžiamas specialus, gausiai iliustruotas, suvenyrinis leidinys su programa. Yra dar vietos skelbimams ar linkėjimams šiam festivaliui. Kas norėtų paremti šio leidinio išleidimą, prašoma iki liepos 27 kreiptis į BATUNO istaigą, 2789 Schurz Ave., Bronx, N. Y. 10465. Tel. (212) 828-2337.

• ALIAS-PLIAS vienuoliktam suvažiavimui, kuris

įvyks spalio 7-9 dienomis Washington, D. C. jau ruošiamasi. Liepos 10 d. iš Kalifornijos į Washingtoną buvo atvykęs ALIAS-PLIAS centro valdybos pirmininkas inž. V. Vidugiris, kuris suvažiavimui ruošti komiteto pirmininku inž. S. Bačkaičiui ir to komiteto nariais apsvarstė suvažiavimo programą. Programa numatyta labai įvairi. Ji bus įdomi ne tik inžinieriams, bet ir plačiai visuomenei.

TEISININKUI ANTANUI VAIŠNIUI 70 METŲ

A. Vaišnis 1926 m.

Korp! Neo-Lithuania filisteriui teisininkui Antanui Vaišniui š.m. rugpjūčio 2 d. sukanka 70 metų amžiaus. Sukaktuvininkas kilimu suvalkietis. Baigė Marijampolės V. R.J. gimnaziją ir keletą metų sekmingai ėjo Marijampolės apygardos teismo prokuroro ir pirminko pareigas.

Studentaudamas 1926 m. įstojo į Korp! Neo-Lithuania ir Tautininkų Sąją ir aktyviai jose dirbo. 1934-37 m. esant jam L. T.S. Šiaulių apskr. pirkui, buvo pastatyti Tautininkų namai, kuriuose patogiai įsikūrė Vilties spaustuvė, laikraštis Šiaurės Lietuva, miesto knygynas ir visų tautiškų organizacijų valdybos, o salėmis naudojosi ir kitos organizacijos, nes mieste trūko patalpų. Tremty lietuvišką darbą toliau tęsė ir dalyvavo Korp! Neo-Lithuania ir ALTS-gos kūrime. Beto, priklauso Vilties Draugijai, remia Dirvą ir kitas bendrines lietuviškas organizacijas.

Linkėtina Filisteriui A. Vaišniui paklusti Korp! N. L. garbės nario B. Balučio šūkiui: "Se-noji gvardija miršta, bet nekapituluoja".

(mg)

MAS STOVYKLA NERINGOJE

Mokslievių Ateitininkų Stovyklos ruošiamą rytinį pakraštį, Neringos stovyklavietėje, rugpjūčio 13-26 dienomis. Į stovyklą kviečiamas visas pradžios mokyklos ir gimnazijos amžiaus jaunimas. Stovykla bus pravesta būrelių formoje pvz. sporto, meno, fotografijos ir t.t. Su būreliais dirbs sekantys asmenys: Rita Čepulytė, Marytė Dambriūnaitė, Dovilė Eivaitė, Kristina Gedrimaitė, Antanas Dambriūnas, Vytautas Maciūnas, Algis Norvila, Danguolė Stončiūtė, Jonas Vainius. Padėjėjai: Rimas Ignaitis, Linas Vaitkus.

Bendrą sporto programą praveda Vytautas Maciūnas. Vakaro programas tvarko Rasa Navickaitė ir Onilė Vaitkutė. Stovyklos akordeonistas: Rimas Juzaitis. Stovyklos administratorius: Algis Norvila. Jaunesniems stovyklautojams vadovaus Aldona Kairienė iš Providence, Rhode

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BUTĖNAS

• II JAUNIMO KONGRESAS, gyva jaunystė uždegė ne tik Chicago, bet ir po visą pasaulį išsiskaldžiusius lietuvius, jau praėjusioje, Kongreso delegatams bei svečiams išsiskirsčius ir Chicago lietuvį jaunimui išvažinėjus į skautų bei ateitininkų stovyklą, miesto lietuviškose kolonijose jaučiama tuštuma. Jaunimo centras, kur gyvenimas iki liepos pradžios virė kaip bičių avilyje, stovi užrakintas ir jame laikinai nebesigirdi jokių gyvybės aidų. Tik jo aplinka smarkiai pasikeitusi. Visą senąjį ir naują Jaunimo centro ansamblį, kartu su paminklu Žuvusiems už Lietuvos laisvę, dabar supa naujai išklota žolė, gėlynai. Tai statybinių Talandžio dovana ar ne dešimties tūkstančių dol. vertės. Jis tai padarė Jaunimo kongreso išvakarėse, kai iš viso laisvojo pasaulio suvažiavę kongreso delegatai pirmiausia rinkosi į savąjį Jaunimo centrą, kur buvo kongreso būstinė, vyko parodos, repetacijos.

Tuo tarpu apie praėjusį II Jaunimo kongresą Chicagoje girdisi tik gražūs atsiliepimai. Kongrese eigoje matėsi ryškus jaunimo susirūpinimas Lietuvos ateitimi, pavergtųjų, bet kartu ir ryškiai ten kovojančių lietuvių pastangoms paremti kongresą priėmė eilę rezoliucijų, pasiuntė telegramas atitinkamoms įstaigoms bei pareigūnams. Jau kongreso atidarymo įžangoje pastebėjome, kokią nuosirdžią ekumeninę dvasioje gyvena laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo bendruomenė, kai krikščioniškai patriotinė invokacija kartu skaitė du kunigai: Jėzuitas kun. A. Kezys ir evangelikas kun. Juozupaitis. Gaila, kad užtektinai dėmesio nebuvo parodyta pamaldoms, kurios vyko liepos 2 d., 9 val. ryto Grant Parke. Susirinkusių būriui pilnai nepasiekus nei tūkstančio, tos pamaldos, kurios turėjo amerikiečiams ir spaudai akcentuoti, kad čia meldžiamasi ir už tą jaunimą, kurs šiuo laiku taip gyvai kovoja Lietuvoje, nepasiekė didesnio atgarsio. Ir gal dėlto, kad pamaldos buvo per vėliavą suplautos ir gerai neišreklamavotos, Chicagočiai taip pat negali pamiršti ir gražių clevelandietės M. Lenkauskienės žodžių, kuriais ji pristatė visas jaunimo delegacijas. Tuos jos talkinčius lyriškus žodžius neseniai Chicago lietuviai išgirdo "Lietuvių forumo" radijo bangomis. Netolimoje ateityje II Jaunimo kongreso reikalais bandysiu pasikalbėti su buv. kongreso pirm. R. Sakadolskiu ar informacijos kom. pirm. J. Šlaum ir jų žodžius šioje skiltyje plačiau pacituoti, nes jie gal pasakys ir tokių dalykų, kurių mes nežinome.

• KELI ŠIMTAI Chicago skautų liepos 8-22 d. stovyklavo Rako stovyklavietėje, Custer, Mich. Tai ta pati vieta, kur prieš kelis metus įvyko V Tautinės stovykla, palapinėmis ir visų kraštų skautišku jaunimu užtvėnkusi

gan platų mišką. Prisimenū, kai V Tautinės stovyklos metu po Raką vaikštinėjom su PLB pirm. a.a. J. Bačionu, dr. S. Biežiu, Dirvos red. V. Gedgaudu, žurn. V. Kasnėnu ir kitais ir nuoširdžiai džiaugėmės lietuvišku jaunimu, jų tautiškų bei skautiškų motyvų išdirbiniais, kuriais buvo išpuoštas gyvybe sužydėjęs Rako miškas, jų gyva lietuviška nuotaika. Tikime, kad nemažai V Taut. stovyklos dalyvių buvo vėl sulėkę ir į II Jaunimo kongresą Chicagoje, nes stovyklos kongresai, taut. šokių bei dainų šventės yra patys stambiaji poliai šalia liet. šeimos bei lit. mokyklos, kurie jaunimo tarpe išlaiko gyvą lietuvišką dvasią.

Ir šiais metais Rake daug gražaus skautiško jaunimo, nes jų gretos dar nemažėjo, o, sakyčiau, auga. Vienos draugovės stovyklavietė išsiskyrė tuo, kad jos niekas negalėjo rasti, ir ypač mažieji skautukai apie tą stovyklavietę kūrė įvairias legendas. Tai "Miško brolių" stovyklavietė, vadovaujama skt. J. Šalčinio. Pats skautininkas, atidžiai įsikaitęs Lietuvos rezistencijos dūdyrio J. Daumanto "Partizanus", vienos draugovės narių sudarytą "Miško brolių" stovyklavietę stengėsi įkurti tokią, kokios buvo Lietuvos partizanų slaptos stovyklos Lietuvoje pokario laisvės kovų metais. Stovyklavietė buvo įrengta tarp pelkių, sunkiai prieinamoje vietoje, per pelkes permetus specialius lieptelius, stovyklavietės centre įrengtas sunkiai pamatomas bunkeris, aplink medžių užmas kuotos palapinės. Šioje stovyklavietėje stovyklavę vyresnieji skautai gyveno grynai partizaninė dvasioje, naktimis atlikdami kovos žaidimus, dainuodami partizanų dainas. Kai jie atvykdavo į bendrus stovyklos užsiėmus ar parodus, "Miško broliai" susilaukdavo didžiausių ovacijų. Jų stovyklavietę kitiems aplankyti reikėdavo specialaus leidimo ir, sako, jei ką fleisdavę, tai navedavę užrištomis akimis. Kadangi jų korespondentas "Miško brolių" stovyklavietėje turėjo savo slaptą agentą - fotografą, tikiu, kad nuotraukas neužilgo galėsiu paskelbti Dirvoje. Tuo tarpu tenka pasidžiaugti, kad sumanus skautininkas J. Šalčinus sugeba ir randa deramą progą skautiškam jaunimui vis priminti narsiuosius Lietuvos partizanus, kuriuos tauta, gyvenanti namuose, dar vis mini su derama pagarba.

• ŠIOMIS DIENOMIS buvo proga pasikalbėti su viena našle, gyvenančia Chicago, kurios vyras -- Lietuvos kariuomenės karininkas -- 1945-46 m. Lietuvos partizanų sąjūdyje ėjo aukštas pareigas. 1946 m. jis buvo iššifruotas, suimtas, teisiamas ir, galop, nuteistas mirties bausme. Galimas daiktas, kad tam karininkui mirties bausmė būtų buvusi dovanota, jei jis prisipažintų

klydęs ir viešai apgaillėjęs savo "žalingus" darbus Lietuvos rezistencijoje. Priešingai, garbingas Lietuvos karininkas, vokiečių okupacijos metais kalintas Stuthofe, viešai teisme pasakė, kad jis ne tik kad neapgaili savo praities darbų, bet jais didžiuojasi, ir kad laisvės kova bus tęsiama tol, kol lietuvių tauta ją laimės. Už tai minimas karininkas buvo teismo pasmerktas mirties bausme. Penkiolikai metų praėjus, 1971 m. panašią kalbą teisme pasakė ir jūrininkas Simas Kudirka. Esame tikri, kad jį nuo mirties bausmės išgelbėjo laisvojo pasaulio viešoji opinija, ko ji negalėjo padaryti teisiant virš minėtą vieną iš Lietuvos rezistencijos vadų.

A.A. Raimundas Gaižutis

• LIEPOS 15 D. vienas savaitės į skautų stovyklą Rake buvo pasirodęs vykti skautininkas J. Gaižutis su sūnumi Raimundu, 11 m. amžiaus. Bet tos dienos išvakarėse Marquette Parko apylinkėse, Raimundui su dviračiu pervaziavus gatvę ir jau esant ant žolės, į jį trenkė smarkiai lėkęs automobilis, vietoje užmušdamas jaunuolį. Vietoj išvykos į stovyklą, liko ruošiamasis šermenimis ir liūdno laidotuvės. Nerija Česnakavičiūtė ir inž. Jeronimas Gaižutis, kilimo iš Vilniaus krašto, abu dainavo Chicago L. lietuvių O peros chore. Čia susipažino ir sukūrė pirmąją operos dainininkų šeimą. Igaoliniui susilaukus gražaus prieauglio: dviejų sūnų ir dviejų dukrų, Raimundas buvo vyriausias, priklausė liet. skautų "Rambyn" draugovei, mokėsi K. Donelaičio lit. mokykloje, šoko taut. šokius buvo aktyvus sportininkas, priklausė jaunųjų komandoms, išsiskyrė savo gyvumu, energingumu. Kun. J. Velučio žodžiais pasakytas prie duobės šv. Kazimiero kapinėse, su tėveliais dažnai meldėsis už kryžiuojamą Lietuvą. Jaunuolio kapas liepos 18 d. šv. Kazimiero kapinėse supiltas šalia jo dėdės kapo, kuris prieš septyniolika metų taip pat buvo užmuštas automobilio.

Šios išvykos metu, Venezuelos LB Centro Valdybos pirmininkas, pavažuos dr. Jadvyga Klovaite.

• Lituanistikos Instituto 1971 metų suvažiavimo darbai. Proceedings of the Institute of Lithuanian Studies, 1971. Spaudai paruošė dr. Tomas Remeikis, St. Joseph's College, E. Chicago, Ind. Lituanistikos Instituto leidinys, 280 psl. Kaina nepažymėta.

Šiame leidinyje skelbiami moksliniai pranešimai, skaityti Lituanistikos Instituto trečiajame suvažiavime, kuris įvyko Chicagoje 1971 m. gegužės 29-31 d.

Skaityt ir platinkit
DIRVĄ

A. + A.

ROMUALDUI KUPREVIČIUI

mirus, žmoną MARIJĄ, dukterį ELE-

NA ir sūnų ANDRIŲ su šeimomis gi-

hai užjaučiame ir kartu liūdime

D. ir S. Biručiai
G. ir V. Dragunevičiai
E. ir I. Krasauskai
A. Juknevičius
V. Norvaišienė
R. ir A. Petručiai
J. ir A. Snieskai
G. ir A. Sužiedėliai

ROMUALDUI KUPREVIČIUI

mirus, reiškiamė gilią užuojautą jo žmonai, sūnui

ANDRIUI ir dukrai ELENAI BERGEN

Roma ir Danielius
Degesiai

A. A.

ROMUALDUI KUPREVIČIUI

mirus, jo sūnų ANDRIŲ ir visus artimuosius nuosirdžiai užjaučiame

I. Plechavičienė
N. Plechavičius
I. Vederienė

A. A.

ROMUALDUI KUPREVIČIUI

mirus, poniai MARIJAI, sūnui ANDRIUI, dukrai ELENAI ir jų šeimoms gilią užuojautą reiškiamė

Nijolė ir Petras
Maželiai

Mylimam broliui Lietuvoje mirus, mūsų brangų bičiulį

JONĄ VIRBALĮ ir p. GATAUČIUS

užjaučia ir kartu liūdi

Nora ir Vytautas
Braziuliai